

Verslag concept

Commissie Natuur, Landbouw en Gezondheid

Datum commissievergadering	:	21 juni 2021
Commissievoorzitter	:	Mw. N.M. van der Waart
Commissie-adviseur	:	Mw. S. Neeskens
Telefoonnummer/e-mail	:	023-514 52 82 / neeskenss@noord-holland.nl

Aanwezig:

	Commissievoorzitter	:	mw. N.M. van der Waart
5	Plv. commissiegriffier (ochtend)	:	mw. M. van Boheemen
	Commissiegriffier (middag)	:	mw. S. Neeskens
	Leden van de commissie:		
	50PLUS/PVDO	:	--
	CDA	:	mw. D.A.J. Dekker (duo-commissielid) en mw.
10			W. Koning-Hoeve
	CU	:	M.C.A. Klein en mw. J.K. Hoogendoorn-van der Maarl (duo-commissielid)
	DENK	:	E.S.J. Mangal (duo-commissielid)
	D66	:	mw. L. Gonggrijp, mw. A.C. Kapitein en mw. A.J.C.E. Strens
15			
	Fractie Baljeu	:	--
	FvD	:	--
	GroenLinks	:	M.T. Cardol en mw. A. Er
	JA21	:	G.H.J. Kohler
20	PvdA	:	mw. A.A.J. Jellema en G.J. Leerink
	PvdD	:	J.P. Hollebeek, I. Kostic en F.A.S. Zoon
	PVV	:	R. van Tiggelen (duo-commissielid)
	SP	:	E.M.A. Smaling en mw. J.M.E. de Groot (duo- commissielid)
25	VVD	:	N.A.L. Roosendaal
	Gedeputeerden:		J. Olthof (PvdA), mw. E. Rommel (VVD) en E. Stigter (GL)
	Afwezig:		C. Loggen (VVD) en B.G.P. de Wit (VVD)
30	Notulist:		mw. F.E. Bijvoet (Moneypenny BV)

35 Agenda

- 0.a BOT-overleg startnotitie Westeinderscheg (10:30–11:00 uur)
- 0.b Technische Briefing rapport Randstedelijke Rekenkamer bron van bescherming (11:15 – 11:45 uur)
- 40 1. Heropening vergadering (vervolg NLG 7 juni 2021)
- 2. B-agenda Leefbaarheid, gezondheid en milieu
- 2.a Uitkomsten inventarisatie ZZS uitvraag (B-agenda NLG 07-06-2021)
- 2.b.1 Discussienotitie PvdD over capaciteit en functioneren OD's aan de hand van o.a. het rapport van Commissie Van Aartsen
- 45 2.b.2 Rapport Adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (B-agenda NLG 21-06-2021)
- 2.c Agenderingsverzoek VVD, SP en PvdA C naar B Ingekomen mail FNV Tata Steel plan Groen Staal MET UITNODIGING VAN CIE. RWK
- 3. Rondvraag gedeputeerde Stigter (Omgevingsdiensten NHN en OFGV)
- 50 4. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu en Omgevingsdiensten NZKG en ODIJ)
- 5. B-agenda Natuur
- 5.a.1 Agenderingsverzoek D66 Brief van de C- naar B-agenda inzake landschapsversterking (behorende bij Westeinderscheg)
- 55 5.a.2 Natuur: Startnotitie Westeinderscheg (B-agenda NLG 21 juni 2021)
- 6. Rondvraag gedeputeerde Rommel (Natuur, Landschap, Grond, Bodemdaling, PAS)

1. Heropening vergadering (vervolg NLG 7 juni 2021)

60 De **voorzitter** opent de commissievergadering NLG om 12.15 uur en heet alle aanwezigen van harte welkom. Aan de orde is het vervolg van de commissievergadering NLG d.d. 7 juni jl. Vanwege de maatregelen rondom het coronavirus wordt er digitaal vergaderd.

Mededelingen voorzitter:

- De commissievergadering wordt live uitgezonden en vindt plaats in MS Teams.
- 65 • Voor onderhavige commissievergadering wordt wederom gebruikgemaakt van de spreektijdenregeling naar Amsterdams model "*mond open is tijd lopen*" (zie bijlage). Bij alle besprekpunten loopt de tijd, behalve bij punten van orde, rondvragen en vragen aan insprekers.
- De totale spreektijd voor onderhavige commissievergadering is vastgesteld op vier
70 vergaderuren.
- Tijdens onderhavige vergadering zullen de onderwerpen op de B-agenda worden behandeld.
- Over Agendapunt 2.b.:
Discussienotitie PvdD over capaciteit en functioneren OD's aan de hand van o.a. het rapport van de commissie Van Aartsen (agendpunt 2.b.1);
75 Vorige week hebben Gedeputeerde Staten (GS) aan Provinciale Staten (PS) een brief gezonden met een duiding van het rapport van de commissie Van Aartsen. Deze brief is ter kennisname toegevoegd als agendapunt 2.b.2. Agendapunten 2.b.1 en 2.b.2 worden gevoegd behandeld.
- Aangezien het door de VVD, SP en PvdA geagendeerde FNV Tata Steel Groen Staal plan ook onder de klimaatportefeuille valt, is bij de behandeling van agendapunt 2.c ook de commissie
80 RWK uitgenodigd.
- Er zijn geen rondvragen aangemeld voor de portefeuilles van gedeputeerden Olthof, Stigter en Rommel. De rondvraag aan gedeputeerde Rommel inzake faunaschade is reeds op 7 juni jl. behandeld.
- Er is een bericht van verhindering ontvangen van de heer De Wit (VVD). De heer Roosendaal zal
85 namens de VVD op alle punten het woord voeren.

Er zijn geen mededelingen tijdens Gedeputeerde Staten en de commissieleden.

2. B-agenda Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu

2.a Uitkomsten inventarisatie ZZS uitvraag (B-agenda NLG 07-06-2021)

90

De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

95 De heer **Roosendaal** (VVD) heeft op dit moment geen grote punten.

De heer **Leerink** (PvdA) acht het goed dat de inventarisatie ZZS (zeer zorgwekkende stoffen) thans gemaakt wordt. Er wordt terecht aangegeven dat het prioriteit heeft. De Partij van de Arbeid meent dat de rapportage "moeizaamheid" uitstraalt. Allereerst is het moeizaam om alle gegevens boven
100 tafel te halen. Van veel afvalstromen is onbekend welke ZZS erin voorkomen. Het lukt maar weinig bedrijven om de inventarisatie op een goede manier neer te zetten. Tegelijkertijd is het heel

moeizaam om vervolgens iets te doen met de normering van de stoffen, omdat op een heel aantal belangrijke punten een normering ontbreekt. Deze zaken bij elkaar opgeteld, maakt dat de Partij van de Arbeid er niet gerust op is. Het is weliswaar goed dat er een inventarisatie wordt gemaakt.

105 Tegelijkertijd wordt thans duidelijk hoe weinig men eigenlijk weet en hoe moeilijk het is om het proces op orde te krijgen en vervolgens te bepalen wat de provincie concreet kan doen. Men bevindt zich thans nog aan het begin van het proces en er moeten nog vele slagen gemaakt worden. Hoe zien GS dit? Het is belangrijk dat er een start is gemaakt, maar waar staat de provincie nu? En waar zou zij over één, drie of vier jaar willen staan? Wat is ervoor nodig om daar te komen?

110 Hoe kan hetgeen wat nu nog moeizaam verloopt, straks vanzelfsprekend zijn, opdat er ook geacteerd kan worden?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat hoewel uit de inventarisatie van de gerapporteerde bedrijven blijkt dat geen enkel afvalbedrijf zeer zorgwekkende stoffen boven het maximaal

115 toelaatbare risico naar de lucht emitteert, het college terecht enkele grote kanttekeningen plaatst bij de uitkomsten. Een daarvan is dat voor maar liefst 63 potentieel zeer zorgwekkende stoffen geen maximaal toelaatbaar risiconiveau (MTR) beschikbaar is. Het is dan ook een goede zaak dat de Omgevingsdienst Noordzeekanaalgebied (OD NZKG) een aanvraag heeft gedaan bij het RIVM om voor deze 63 stoffen een MTR af te leiden. Ondanks dat de inventarisatie niet compleet is, blijkt op

120 basis van de uitkomsten al dat 21 vergunningen geactualiseerd moeten worden. Het is niet uitgesloten dat dit aantal nog flink zal stijgen.

In de brief van de OD van 24 maart 2021 richting Tata Steel wordt het bedrijf opgeroepen om binnen een termijn van acht weken na verzending van de brief de vragen uit de bijlage te

125 beantwoorden en de ZZS-inventarisatie daarop aan te vullen. Deze gegevens hadden uiterlijk 20 mei jl., derhalve een maand gelden, ontvangen moeten zijn. Echter, in de brief van 12 mei jl. staat dat Tata Steel de gevraagde informatie nog niet heeft geleverd. Op pagina 5 van bijlage 1 wordt de belangrijke kanttekening geplaatst dat meerdere bedrijven ZZS-houdende stoffen van Tata Steel ontvangen. Mochten de gegevens van Tata Steel wijzigen, dan kan dat ook van invloed zijn op de

130 emissiegegevens van deze bedrijven. Heeft Tata Steel inmiddels geleverd? Zo nee, wat is er in de tussentijd richting Tata Steel ondernomen?

De PVV steunt de voorgenomen vervolgstappen. Ook is het een goede zaak om afspraken te maken met de branchevereniging voor fase 2 (2022 en verder). Op deze manier laten de provincies zien

135 dat ze de landelijke zorgen van de brancheverenigingen uiterst serieus nemen en dat er meer dan genoeg draagvlak is voor het realiseren van een aanpak.

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) sluit zich korthedshalve aan bij de opmerkingen van de heer Leerink (PvdA). D66 hoort graag welke stappen gezet kunnen worden om dit complexe vraagstuk op te

140 lossen en hoe grip wordt verkregen op de problematiek.

De heer **Mangal** (DENK) sluit zich eveneens aan bij de vragen van de heer Leerink (PvdA), in het bijzonder over de moeizaamheid, de beschikbaarheid van cijfers en het gebrek aan kaders. Daarnaast houden twee vragen de heer Mangal bezig. Ten eerste, zijn de bedrijven die opereren op

145 het terrein van Tata Steel wel of niet meegenomen in dit rapport? Of worden deze meegenomen in het nog te ontvangen rapport over Tata Steel?

Ten tweede, is er ten behoeve van onderhavig rapport geverifieerd of de aangeleverde cijfers wel kloppen? Hoe zijn de aangeleverde cijfers geverifieerd door de Omgevingsdiensten? Mocht dit
150 daadwerkelijk gebeurd zijn aan de hand van eigen metingen, dan komt de vraag van de heer Mangal te vervallen. In dat geval zou hij wel graag vernemen waar de betreffende analyses zijn. Als de cijfers niet geverifieerd zijn, dan vraagt de heer Mangal zich af welke toegevoegde waarde de OD's hebben ten opzichte van een simpele copyshop.

155 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt GS voor de verstrekte informatie. Werken aan vermindering van emissies van ZZS is een goede en belangrijke stap om de luchtkwaliteit en de waterkwaliteit voor alle inwoners van Noord-Holland te verbeteren en daarmee ook de gezondheid van de inwoners te versterken. De provincie en de OD's hebben moeite om de inventarisatie bij afvalverwerkende bedrijven goed in beeld te krijgen. Er is sprake van een landelijke harmonisatie
160 van de uitvraag bij afvalbedrijven. Kan deze binnen afzienbare tijd worden gerealiseerd? Wat is het tijdspad? En hoe wordt ervoor gezorgd dat de geharmoniseerde uitvraag ook echt effectiever zal zijn en zal gaan leiden tot een hoge respons op de uitvraag naar ZZS?

Voorts valt het het CDA op dat afvalverwerkende bedrijven een uitzonderingspositie krijgen en
165 gegevens naar beste kunnen moeten verstrekken. Veel is nog onbekend en onzekerheden worden geaccepteerd. Dat klinkt sympathiek, maar het CDA krijgt wel enigszins het gevoel dat er met twee maten wordt gemeten. Andere bedrijven worden veel sterker op de huid gezeten, zijn verplicht om allerlei gegevens aan te leveren en krijgen termijnen opgelegd om gegevens compleet te maken. Dan voelt het onrechtvaardig als de provincie tegen sommige branches zegt: "*aanleveren naar beste kunnen*." Het CDA verneemt hierop graag een reflectie van gedeputeerde. Hoe en wanneer
170 gaan GS hier meer één lijn in trekken? Is de verwachting dat er grote risico's zijn bij afvalverwerkende bedrijven? Wijzen bepaalde signalen of metingen erop dat er sprake is van ZZS? Het CDA verneemt graag een reactie.

175 Tot slot heeft mevrouw Koning-Hoeve een vraag over Tata Steel. De tot op heden verstrekte gegevens moeten verder aangevuld worden omdat er bepaalde gegevens ontbreken, met name over de aanpak en maatregelen ter reductie van emissies. Ook moet Tata een vermijdings- en reductieprogramma opstellen voor ongewone voorvallen. Heeft gedeputeerde tussentijds overleg met Tata? Het betreft een complex dossier. Houdt gedeputeerde derhalve de vinger aan de pols om
180 er zeker van te zijn dat Tata Steel op 1 oktober a.s. een afdoende en volledig rapport kan overleggen?

Statenlid **Kostic** (PvdD) bedankt de ambtenaren voor alle informatie die tot op heden is verstrekt. Vandaag wordt er gesproken over de ZZS. De Partij voor de Dieren heeft heel veel vragen, maar de
185 meeste gaan over de zorgen die reeds gedeeld zijn door onder meer de Partij van de Arbeid. Het gebrek aan inzicht en de traagheid van het proces zijn problematisch, want ondertussen leven mensen en dieren in een gifcocktail. Het Activiteitenbesluit milieubeheer heeft tot doel deze stoffen zo veel mogelijk uit de leefomgeving te weren. Elke vijf jaar moeten bedrijven zoals Tata die ZZS-inventarisatie en het vermijdingsreductieprogramma inleveren. Er is dus voldoende tijd voor
190 voorbereiding. De deadline was voor 1 januari 2021, maar het is inmiddels juni en de provincie heeft bij lange na niet alle cruciale informatie compleet. Tata lijkt tot op de laatste dag te hebben gewacht op de deadline, waarna het aangeleverde pakket incompleet bleek te zijn. Dat baart de Partij voor de Dieren zorgen, ondanks dat zij constateert dat eraan wordt gewerkt. Zij heeft

derhalve de navolgende vier vragen:

- 195 – Waarom moet het nog tot oktober duren voordat Tata met een onderzoek naar minimalisatieverplichting komt? Worden PS geïnformeerd over de resultaten?
- Tijdens het inventarisatieproces is door de OD advies ingewonnen bij de Inspectie Leefomgeving & Transport (ILT). Wordt dit ook in de laatste beoordeling van de stukken van Tata betrokken? Zo niet, dan vraagt de Partij voor de Dieren daar expliciet om. En kan het
- 200 advies van de ILT dan actief naar PS worden gecommuniceerd?
- Zijn er technische manieren voor GS om complexe bedrijven als Tata tussentijds, in die vijf jaar, dergelijke stukken te laten aanleveren, zodat dit probleem zich niet opnieuw voordoet?
- Hoe gaan GS voorkomen dat er over vijf jaar sprake is van dezelfde vertraging?

De Partij voor de Dieren wijst op ZZS-minimalisatie middels bronaanpak. Kan in plaats van de ZZS

205 een andere stof gebruikt worden? Of kan het proces worden aangepast? Door bronaanpak komen de ZZS niet in de leefomgeving terecht. Willen GS hier extra nadruk op leggen en hierover rapporteren?

GS stellen dat Tata Steel inmiddels zelf maatregelen heeft getroffen om te voldoen aan de geldende

210 norm rondom PAK's. Daarbij hoort onder meer de ingebruikname van een afgasbehandelingsinstallatie per 1 september a.s. Hiermee zou Tata qua PAK-emissie aan de wet- en regelgeving voldoen. Per wanneer precies gaat Tata dan voldoen aan de geldende PAK-normen? Op welk moment gaat de OD dit daadwerkelijk controleren? En kan er een verslag van worden gemaakt en met PS worden gedeeld?

215 Statenlid Kostic heeft voorts een algemene vraag over de ZZS-inventarisatie, die per in 2018 van start is gegaan. Het is thans de tweede keer dat PS hierover geïnformeerd is. Het betreft zeer ernstige stoffen. Kunnen GS elk kwartaal een update sturen van de stand van zaken? De ZZS-inventarisatie bij bedrijven zoals deze nu beschikbaar is, is gedeeld met het RIVM, inclusief het

220 verzoek om het MTR af te leiden. Op basis van de uitkomsten van dit verzoek wordt de inventarisatie geactualiseerd. Kan het advies van het RIVM straks ook gedeeld worden met PS?

Kunnen GS meer toelichting geven over de vervolgstappen naar aanleiding van Tata's hoge mate van kwiklozing naar het riool? De informatie hierover is tot nu toe summier.

225 De Partij voor de Dieren begrijpt dat het proces van ZZS-inventarisatie en -beoordeling complex is. Er worden met de branche afspraken gemaakt op landelijk en regionaal niveau. Statenlid Kostic wil er bij GS wel op aandringen dat bij het maken van afspraken het welzijn van mens en dier vooropstaat en niet de belangen van de branche. Dezelfde vraag geldt ook ten aanzien van de afspraken met de olieterminals.

230 Volgens het Uitvoeringsprogramma Tata zou in het eerste kwartaal van 2021 een actualisatietoets voor alle vergunningen klaar moeten zijn. GS hadden ook toegezegd om voor de zomer met een update hierover te komen. De Partij voor de Dieren ziet graag een update van die resultaten van het proces. Heeft zij iets gemist of volgt de update nog? Klopt het dat de eventuele aanscherping

235 van alle vergunningen uiterlijk volgend jaar is afgerond?

De heer **Smaling** (SP) kan het kort houden na de inbreng van Statenlid Kostic. Hij acht al hetgeen zij heeft opgemerkt, zinvol. Dit geldt eveneens voor de inbreng van de heer Leerink (PvdA) en die van de heer Van Tiggelen (PVV), die vooral benadrukte dat het MRT nog een issue is. De heer Smaling

240 vraagt derhalve hoever de WHO met dit onderwerp is. Hoe ligt het in Europa? Waar staat de
provincie met de drietrapsraket wat betreft het vaststellen van de normen en het gevaarniveau? In
de brief wordt ook de cumulatie aangehaald. Betreft dit puur een stapeling van de ene stof op de
ander? Of gaat het dan ook om stoffen die met elkaar interacteren in het lichaam, waardoor er
mogelijk nog grotere risico's ontstaan dan bij de stoffen afzonderlijk? Hoeveel weten we daar
eigenlijk van? Bevindt het zich nog in het stadium van wetenschappelijk onderzoek of liggen er
245 potentiële protocollen klaar om het ook te vertalen naar beleid en handhaving?

Mevrouw **Er** (GL) meent dat uit de hoeveelheid vergunningen die geüpdatet moet worden en de
hoeveelheid informatie die nog mist, blijkt hoe belangrijk de ZZS-inventarisatie is. Zij benadrukt
dat GroenLinks zich zorgen maakt over het hele proces, de duur ervan en in het bijzonder het
250 proces van de uitvraag bij Tata Steel. Mevrouw Er sluit zich graag aan bij de bijdragen van de heer
Leerink (PvdA) en Statenlid Kostic (PvdD).

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) heeft een aantal vragen, aanvullend op de collega's. Waarom is Tata
Steel zo laat met het aanleveren van de emissies en kan de provincie daar pas in het derde kwartaal
255 van 2021 over beschikken? Kan dat niet eerder?

Mevrouw Hoogendoorn vraagt voorts wanneer het antwoord van het RIVM over de 63 potentiële
zeer zorgwekkende stoffen kan worden verwacht.

260 De provincie gaat met het Rijk in gesprek over de cumulatieve effecten van ZZS. Wat is het doel van
dit gesprek? Moet men daarvoor niet bij het RIVM zijn? Wat is er bij dit instituut bekend over de
effecten?

De bedrijven zijn gevraagd naar hun emissies. Is de aangeleverde informatie betrouwbaar genoeg?
265 Afvalbedrijven kunnen niet altijd aangeven wat er aan zeer zorgwekkende stoffen binnenkomt,
maar kunnen metingen van een onafhankelijk bedrijf wellicht worden gebruikt?

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in eerste termijn. Er zijn veel vragen
gesteld, waarvan meerdere van technische aard zijn. De voorzitter verzoekt de Statenleden om
270 dergelijk technische vragen in het vervolg vooraf te stellen, om te voorkomen dat kostbare
debattijd verloren gaat. Zij schorst de vergadering gedurende vijf minuten om de gedeputeerde de
gelegenheid te bieden zijn beantwoording voor te bereiden.

Schorsing van 12.18 tot 12.43 uur
275

De **voorzitter** heropent de vergadering en geeft het woord aan gedeputeerde Olthof voor diens
beantwoording in eerste termijn.

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):
280 Gedeputeerde Olthof bedankt de Statenleden voor hun inbreng en constateert dat er veel
technische vragen zijn gesteld waar ook GS nog geen antwoord op hebben. Desalniettemin zal hij
proberen om de vragen zo goed mogelijk te beantwoorden.

De heer Leerink (PvdA) geeft de essentie weer van een aantal vragen die ook de andere Statenleden

285 hebben gesteld: het is een moeizaam traject. Overigens betreft het een landelijk traject. In het
gesloten convenant staat een aantal momenten, waaronder 31 december 2020 als uiterste datum
voor het aanleveren van de ZZS-gegevens. De meeste bedrijven hebben op of vlak voor de deadline
geleverd. Gedeputeerde beaamt dat de gegevens wellicht eerder aangeleverd hadden kunnen
290 worden, maar een deadline is nu eenmaal een deadline. Het is wel een punt van aandacht richting
de bedrijven om het eerder en voortvarender op te pakken, teneinde het proces uiteindelijk beter
en gemakkelijker te laten verlopen. Dat neemt niet weg dat het een moeizaam proces is. Dat zit 'm
niet zozeer bij de bedrijven zelf die de gegevens moeten aanleveren. Er zijn echter honderden zeer
zorgwekkende stoffen die in beeld gebracht moeten worden. Van heel veel stoffen is vaak nog
maar weinig bekend. Deze zorg hebben enkele Statenleden ook geuit. GS hopen dat de provincie
295 met dit proces uiteindelijk veel meer grip krijgt op de ZZS, dat men beter weet wat die ZZS eigenlijk
doen en dat er uiteindelijk meer ZZS genormeerd worden. Net als PS hebben ook het college en de
OD deze wens. Overigens geldt dat niet alleen voor de normering van de ZZS. De provincie heeft
richting het Rijk (IenW, RIVM en overige partijen) voorts de wens geuit om meer stoffen
genormeerd te krijgen. Uiteindelijk is de milieuregelgeving op dit vlak niet voldoende.

300 Wat cumulatie betreft heeft ook het RIVM aangegeven dat hier nog te weinig over bekend is. Men
zit er bovenop om steeds meer te weten te komen over dit soort vraagstukken, die wellicht twee
jaar geleden nog helemaal niet aan de orde waren. Er rijzen steeds meer vragen en men loopt ook
steeds vaker aan tegen hiaten in de wet- en regelgeving, die gedicht moeten worden om het
305 toezicht en de handhaving te verbeteren en de vergunningen nog verder aan te scherpen.
Gedeputeerde herkent derhalve de vragen en zorgen van de Statenleden. Hij hoopt dat er over een
jaar een proces opgetuigd is waarmee een beter zicht op ZZS kan worden verkregen, dat er een
betere normering en betere criteria zijn om te kunnen handhaven, en dat de
minimalisatieverplichting volop is ingezet. Hopelijk doen een aantal ZZS zich alsdan niet langer
310 voor en kunnen deze worden weggestreept. Deze zorgen worden in IPO-verband breed gedeeld
met elkaar en met het Rijk.

Richting de heer Van Tiggelen merkt gedeputeerde op dat Tata geleverd heeft. De nieuwe
informatie wordt op dit moment beoordeeld door de Omgevingsdienst. De informatie van Tata is
315 heel omvangrijk en complex. Er is tijd nodig om het op een goede manier te kunnen beoordelen en
aansluitend te kunnen implementeren. Om die reden is de deadline op 1 oktober a.s. gezet. Dat
neemt niet weg dat er harde afspraken op het terrein van toezicht en handhaving zijn gemaakt,
waar de provincie bovenop gaat zitten.

320 De heer Mangal vroeg of de bedrijven de gegevens zelf hebben geleverd en hoe deze zijn
geverifieerd. Gedeputeerde Olthof wijst erop dat dit de manier is waarop het systeem in Nederland
is ingericht. (De informatie in) de vergunningaanvraag wordt geleverd door een bedrijf. Het is voor
het bevoegd gezag ondoenlijk om op de stoel van het bedrijf te gaan zitten teneinde een beeld te
krijgen van de aard en hoeveelheid stoffen die er allemaal geleverd worden. In dat geval moet de
325 provincie immers een organisatie met honderden medewerkers optuigen. Volgens het systeem in
Nederland is het bedrijf uiteindelijk verantwoordelijk voor de vergunningaanvraag. Het bedrijf is
ook verantwoordelijk voor het leveren van de informatie. De Omgevingsdienst beschikt over
specialisten die de geleverde informatie uiteindelijk beoordelen. Aan de hand van een risicosturing
wordt jaarlijks bekeken of er rapportages opgeleverd moeten worden. Dan kan de OD uiteindelijk
330 besluiten om er verder op in te gaan en aanvullende metingen te doen op het moment dat hiertoe

aanleiding bestaat. Het systeem in Nederland is niet dusdanig ingericht dat een bevoegd gezag op de stoel van het bedrijf gaat zitten en gaat kijken welke stoffen er daadwerkelijk bij een bedrijf aanwezig zijn en in welke hoeveelheid. Die verantwoordelijkheid ligt primair bij het bedrijf, met uiteindelijk een duidelijk toezicht- en handhavingstraject van de OD, in casu het bevoegd gezag.

335

De heer **Roosendaal** (VVD) hoort gedeputeerde Olthof zeggen dat er geen controle op zit, behoudens die door het bedrijf. In het kader van de context is het wel belangrijk om te weten dat er een interne accountantsdienst en een heel stelsel voor interne controle is, dat op zijn beurt door de externe accountant wordt gecontroleerd. Richting de heer Mangal geeft de heer Roosendaal aan de overheid niemand op zijn of haar blauwe ogen vertrouwt. Er is wel degelijk een heel stelsel dat in z'n totaliteit een bepaalde mate van zekerheid moet geven.

340

Gedeputeerde **Olthof** moet de heer Roosendaal (VVD) gelijk geven. Het is niet zo stipt als gedacht. Dat heeft hij ook niet beoogd te zeggen. De verantwoordelijkheid voor het leveren van gegevens met alle controlemechanismen die daarin zitten, ligt primair bij het bedrijf. Het is niet zozeer dat de overheid op de stoel van het bedrijf gaat zitten en die gegevens allemaal tot op de komma controleert. Daar is een ander systeem voor. Het controleren gebeurt in de basis aan de hand van de gegevens van bedrijven. Op het moment dat er aanleiding toe is, kunnen er in het kader van risicosturing bij een bedrijf nader onderzoek en nadere metingen plaatsvinden.

350

De afvalbedrijven vormen een bijzondere categorie. Het is niet zozeer dat de bedrijven niet willen meewerken, maar er zit wel een stuk complexiteit in. Afvalbedrijven verwerken immers de afvalstromen van andere partners, zoals Tata of anderszins. Zelf hebben zij geen productieproces waarvan bekend is welke stoffen vrijkomen. Qua ZZS-inventarisatie zijn de afvalbedrijven derhalve afhankelijk van hun partners. Hierover worden afspraken gemaakt met de branchevereniging. De provincies Noord-Holland en Zuid-Holland zijn binnen het IPO de trekkers om een goed protocol hiervoor neer te zetten en ook de afvalbedrijven daarin te laten meedoen.

355

Richting mevrouw Koning-Hoeve (CDA) geeft gedeputeerde Olthof aan dat hij het exacte tijdsplan nog niet helemaal helder voor ogen heeft, maar dat er volop aan wordt gewerkt. Hij zal alsnog later kunnen aanleveren wanneer wat verwacht wordt.

360

Gedeputeerde Olthof geeft aan dat er bij Tata dusdanig veel speelt dat het college hierover contact heeft met het bedrijf. Ten aanzien van de VTH-taken moet echter wel een onderscheid worden gemaakt met de rol van de OD. Deze zit bovenop het toezicht, de handhaving en het tijdig leveren van alle informatie door Tata. Gedeputeerde wil die rol daar laten liggen. Vanzelfsprekend heeft de provincie het bestuurlijke traject om aanvullende maatregelen te kunnen treffen. Er wordt in het proces derhalve getracht een duidelijk onderscheid te maken. Dat neemt niet weg dat de provincie Tata wil aanspreken op het tijdig aanleveren van informatie en het goed oppakken van diens verantwoordelijkheid.

365

370

Statenlid Kostic stelde een aantal terechte vragen. Gedeputeerde is qua beantwoording wel enigszins terughoudend. Hij probeert het derhalve op hoofdlijnen te vangen. Naar aanleiding van de eerste rapportage van Tata heeft de provincie de ILT om advies gevraagd. Deze heeft uiteindelijk een brief opgesteld die uitgebreid met elkaar besproken is. Thans vindt op frequente

375

basis overleg plaats tussen de OD en de ILT ten aanzien van Tata. Dit betreft een structureel overleg dat veel voorspoediger verloopt dan in het verleden. De Omgevingsdienst is voor de provincie de eerste lijn en die levert de rapportages. Gedeputeerde wil dit graag zo houden. Anders
380 moet gedeputeerde de ILT gaan vragen om aparte rapportages te gaan leveren, gelijk aan wat de OD ook doet. Dat lijkt hem niet handig en evenmin noodzakelijk, omdat de OD uiteindelijk al nauw overleg heeft met de ILT.

Gedeputeerde begrijpt de behoefte van de Statenleden om volledig op de hoogte te worden
385 gehouden. GS zullen dat ook zeker doen. Een en ander heeft een periode stilgelegen omdat sprake was van een behoorlijk tijdsbestek tussen de aanvang van de verscherpte ZZS-aanpak en de deadline voor aanlevering van de gegevens. Het college zal PS de komende periode vanzelfsprekend vaker informeren. Gedeputeerde wil echter voorstellen om hiervoor de reguliere P&C-cyclus te hanteren en niet een apart informatietraject voor ZZS op te tuigen. Het vraagt heel
390 veel tijd en heel veel werk van de OD en de provinciale medewerkers om een aparte rapportage aan te leveren. Gedeputeerde zou het derhalve graag een onderdeel willen laten zijn van de standaardrapportages die de OD aanlevert.

Wat betreft de lozing van kwik op het rioolstelsel loopt tegen Tata op dit moment een Last onder
395 Dwangsom (LoD).

Statenlid **Kostic** (PVV) heeft een interruptie over de informatievoorziening. De provincie vraagt de ILT ook in haar tweede rapportage om advies. Kunnen eventuele communicatie-
400 uitingen van de ILT richting de OD of de provincie ook actief met PS worden gedeeld? Statenlid Kostic heeft immers begrepen dat de vorige brief van de ILT, waarin heel veel voor PS nuttige informatie stond, per ongeluk bij de Statenleden terechtgekomen is. Dat moet gewoon standaard zijn. Wil gedeputeerde dat toezeggen?

Ten tweede, wat betreft de updates van de ZZS-inventarisatierapportages, heeft Statenlid
405 Kostic nog steeds geen idee wat de reguliere cyclus is. Deze lijkt wel "*om de vijf jaar*" te zijn. De Partij voor de Dieren verzoekt om de frequentie op te schroeven. Tot nu toe hebben PS te weinig informatie. De Partij voor de Dieren had voorgesteld om de informatie om het kwartaal aan te leveren, maar het moet minimaal om het jaar geschieden. Dan weten PS hoever we staan en waar er eventuele knelpunten zitten.

410 Gedeputeerde **Olthof** antwoordt dat de door GS toegezegde rapportage Tata Steel in concept klaarligt en zo snel mogelijk voor de zomer naar PS komt.

GS komen na de zomer met een nieuwe VTH-rapportage. Gedeputeerde stelt voor om ook de ZZS
415 hierin een plek te geven. Deze rapportage verschijnt veel frequenter dan eenmaal per vijf jaar. ZZS is iets wat nu heel actief speelt en waar heel veel over gaande is. Het lijkt gedeputeerde derhalve goed om het een plek te gaan geven in de bestaande rapportages en er niet apart over te gaan rapporteren.

420 Wat betreft de ILT gaat gedeputeerde geen toezeggingen doen. Op het moment dat er een officiële brief van de ILT komt, ligt het wellicht anders. Daarnaast vinden er werkoverleggen plaats en worden er werkafspraken gemaakt. De ILT zal hier soms een advies over geven. Dat gebeurt echter

niet altijd briefvorm. Soms worden er ook gespreksnotities opgesteld. Het lijkt gedeputeerde Olthof echter niet wenselijk om daar een heel uitgebreid communicatietraject met de Staten voor op te zetten. Dat neemt niet weg dat er bekeken wordt welke informatie van toegevoegde waarde is voor PS en hoe wordt omgegaan met de adviezen van de ILT. Gedeputeerde ziet echter af van een harde toezegging om elke brief en elke memo van de ILT met de Staten te delen.

De **voorzitter** vraagt gedeputeerde Olthof om zijn beantwoording te vervolgen en wijst hem erop dat reeds een derde van de spreektijd van GS verstreken is.

Gedeputeerde **Olthof** merkt op dat er heel veel technische vragen zijn gesteld.

De **voorzitter** wijst op de mogelijkheid om die ook op een andere wijze (schriftelijk) te beantwoorden.

Gedeputeerde **Olthof** meent dat hij de meeste punten te hebben behandeld. De afgasbehandelingsinstallatie bij Tata moet in september worden opgeleverd. De provincie zal daarop handhaven en erop toezien dat het ook daadwerkelijk gebeurt.

De heer Smaling vroeg hoeveel inmiddels bekend is over de ZZS. Gedeputeerde antwoordt dat dit thans nog veel te weinig is. De oproep van het college is dan ook om samen met het Rijk en met het RIVM meer informatie over de ZZS te verzamelen, veel normeringen te krijgen en veel meer te weten te komen over cumulatie en piekbelasting.

Tegen mevrouw Hoogendoorn (CU) geeft gedeputeerde aan dat Tata op tijd (uiterlijk 31 december 2020) geleverd heeft. Het gegevenspakket bleek echter niet compleet en leidde tot veel (vervolg)vragen. Hierover gaat de tweede informatieronde.

De **voorzitter** merkt op dat de rapportage van Tata op de agenda van deze commissie komt. Zij constateert dat er behoefte is aan een korte tweede termijn.

Tweede termijn

De heer **Leerink** (PvdA) bedankt gedeputeerde Olthof voor de uitgebreide beantwoording. Het heeft echter iets dubbels. Enerzijds zou men reeds morgen actie moeten ondernemen op de ZZS. Anderzijds weet men nog te weinig over de ZZS en blijken er nog geen normen te zijn teneinde er iets mee te kunnen doen. Dat heeft iets onbevredigends.

De PvdA is blij met de toezegging van gedeputeerde om in de VTH-rapportage regelmatig te rapporteren over de ZZS. Voor de normering is de provincie afhankelijk van het Rijk. Vindt gedeputeerde daar op dit moment een gewillig oor? Staat ook bij het Rijk op het netvlies dat de normering inderdaad zo snel mogelijk moet worden aangepast? Is de kans reëel dat over twee tot drie jaar de normering op een flink aantal punten is aangepast?

Statenlid **Kostic** (PvdD) sluit zich aan bij collega Leerink wat betreft de mooie toezeggingen door GS. Zij wees echter ook nog op de wettelijke verplichting van ZZS-minimalisatie door bronaanpak. De Partij voor de Dieren vroeg of GS hier extra nadruk willen leggen, ook in de rapportage. Hierop

verneemt Statenlid graag nog een antwoord.

470

Ten tweede vroeg de fractie zich af of er afspraken worden gemaakt met de branche, de olieterminals en de afvalbedrijven. De Partij voor de Dieren wil er bij GS op aandringen dat bij het maken van deze afspraken het welzijn van mens en dier voorop moet staan en niet de belangen van de branche. Kan gedeputeerde iets nader toelichten hoe dat gaat?

475

Het bevreemdt de Partij voor de Dieren dat als PS om informatie vragen, GS daar lastig over doen. Statenlid Kostic meent dat PS daar wettelijk gezien gewoon recht op hebben. Zij vraagt de gedeputeerde derhalve om zo transparant mogelijk te zijn en alle informatie die GS hebben zo actief mogelijk te communiceren.

480

Mevrouw Er (GL) wil gedeputeerde Olthof bedanken voor zijn uitgebreide beantwoording. Zij beaamt dat er inderdaad heel veel gesprekken met Den Haag en het Rijk plaatsvinden over onderhavig onderwerp, over de normering en over alles wat er nodig is. Op welke specifieke termijn ontvangen PS updates? Hoe wil de gedeputeerde de informatievoorziening richting de Staten gaan aanpassen?

485

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in tweede termijn en geeft het woord aan de gedeputeerde voor diens beantwoording.

490

Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):

In antwoord op de vragen van mevrouw Er herhaalt gedeputeerde Olthof zijn toezegging dat GS na de zomer komt met voorstellen over de VTH-rapportage. Bekeken wordt hoe de ZZS daarin een plek kunnen krijgen. Hierover zal op een later tijdstip worden gesproken.

495

Ten aanzien van de vraag van de Partij voor de Dieren over de bronaanpak, merkt gedeputeerde op dat de milieuregelgeving het uitgangspunt is. Dat geldt derhalve ook voor de gesprekken die plaatsvinden over het terugdringen van ZZS. De vraag is echter wat in dat opzicht reëel is om van een bedrijf te vragen. Ook in de milieuwetgeving zal dat altijd een afweging moeten zijn. Je kunt niet het onmogelijke van een bedrijf vragen. Gezondheid en milieu vormen dus het uitgangspunt, uiteraard wel in overleg met het bedrijf ten aanzien van wat er redelijkerwijs mogelijk is.

500

Gedeputeerde Olthof zal de laatste zijn die de Staten van informatie wil afhouden. Hij wil echter ook niet al te gemakkelijk toezeggen dat het allemaal maar geleverd kan worden. Dit is gemandateerd aan de Omgevingsdienst. De Staten mogen derhalve verwachten dat de OD niet alleen met de ILT maar ook met andere OD's, de GGD en andere partijen overlegt teneinde het werk zo goed mogelijk te doen. Het verzoek van Statenlid Kostic om van al die gesprekken en adviezen vervolgens ook de memo's te ontvangen, is echter wel heel veel gevraagd. In dat geval moet er een aparte dienst worden opgetuigd om het goed te organiseren. PS mogen van gedeputeerde verwachten dat zij alle relevante informatie krijgen om hun afweging zo goed mogelijk te maken. Het is altijd mogelijk om aanvullende informatie op te vragen. Gedeputeerde is dan bereid om daar transparant over te zijn. Hij gaat echter geen toezeggingen doen waarvan hij niet kan overzien of hij die kan waarmaken en waarvan onduidelijk is hoeveel impact het zal hebben. Daar is hij wat terughoudender in.

510

515 In antwoord op de vraag van de heer Leerink geeft gedeputeerde Olthof aan dat de provincie en OD
volop in gesprek zijn met lenW en EZK en met het RIVM over de normeringen en aanvullende
maatregelen. GS zien absoluut een nieuwe dynamiek ontstaan in de samenwerking. Men zoekt
elkaar veel meer op om uiteindelijk goede antwoorden te kunnen geven op de vragen die er leven.
520 Eerlijkheid gebiedt wel te zeggen dat ZZS een complexe materie betreft. De provincie is echter in
gesprek met het Rijk en vindt daar zeker een gewillig oor.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor zijn beantwoording. Zij constateert dat het agendapunt
voor nu afdoende behandeld is.

525 **2.b.1 Discussienotitie PvdD over capaciteit en functioneren OD's aan de hand van o.a. het rapport
van Commissie Van Aartsen**
**2.b.2 Rapport Adviescommissie Vergunningverlening, Toezicht en Handhaving (B-agenda NLG
21-06-2021)**

530 De **voorzitter** geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

535 Statenlid **Kostic** (PvdD) informeert allereerst of de tijd gedurende haar toelichting doorloopt.

De **voorzitter** antwoordt bevestigend.

540 Statenlid **Kostic** (PvdD) geeft aan dat het voor de Partij voor de Dieren van groot belang is dat haar
kernwaarden -- natuur, milieu en gezondheid -- goed beschermd worden. Sterk uitgeruste
Omgevingsdiensten die complexe taken rond vergunningverlening, toezicht en handhaving
aankunnen, en een scherpe provincie zijn hiertoe cruciaal. De afgelopen jaren hebben meerdere
onderzoeken laten zien dat hoewel het fundament van het VTH-stelsel oké is, er ook fundamentele
risico's en aandachtspunten zijn. Daaronder vallen ook onderzoeken van Follow the Money,
commissie Van Aartsen, maar bijvoorbeeld ook de Randstedelijke Rekenkamer.

545 Statenlid Kostic zal achtereenvolgens kort ingaan op de berichtgeving van Follow the Money en het
rapport van de commissie Van Aartsen. Zoals aangegeven in de stukken heeft Follow the Money in
2020 een aantal onderzoeken gepubliceerd over het functioneren van de OD's. Zo ontdekten ze dat
de adviesbureaus die helpen om vergunningen van OD's te krijgen, te vaak opschrijven wat de
550 opdrachtgever van hen vraagt. Ook blijkt dat de OD's te maken hadden met hoge werkdruk en te
kleine budgetten, waardoor de bescherming van de leefomgeving onder druk stond.

Daarnaast liepen burgers in het gevecht om hun omgeving te beschermen tegen hoge kosten aan.
Overheden hielden zich niet aan de regels en vergunningen werden te snel afgegeven. Burgers die
bezwaar maken tegen de vergunningen hebben maar één kansrijke mogelijkheid om ingewikkelde
555 rapporten van projectontwikkelaars aan te vechten. Dat is een contraexpertise. Hier is echter heel
weinig ruimte voor. Kenmerkend is een citaat van voormalig omgevingsmanager, die zei: "*Bij
natuur versus het economische belang is de natuur altijd de zwakke partij. Commerciële belangen
staan structureel sterker.*" De Partij voor de Dieren heeft hierover drie vragen aan de
commissieleden.

560

Het tweede punt betreft het rapport van de commissie Van Aartsen. De commissie tornt niet aan de fundamenteën van het stelsel, maar geeft wel enkele zorgpunten weer. Voorts noemt zij in totaal tien maatregelen. GS hebben ondertussen op die maatregelen gereageerd, waardoor discussiepunt 5 min of meer vervalt. De Partij voor de Dieren zou wel graag een aantal punten uit de reactie van GS willen toelichten. Over het algemeen is de reactie samen te vatten in "*het gaat goed*", "*we herkennen ons hier niet*" en "*het Rijk is aan zet*". Gezien alle zorgen die er zijn, vindt de Partij voor de Dieren dit een lauwe, teleurstellende reactie.

GS geven bijvoorbeeld een heel eenzijdige interpretatie van eerdere evaluatierapporten, zoals die van Berenschot, waar Van Aartsen zich ook op baseert. GS leggen de nadruk op de positieve conclusies uit de rapporten, maar zorgpunten worden totaal vermeden. Statenlid Kostic heeft allereerst een algemene vraag aan GS. GS zeggen dat er door Van Aartsen niet is gesproken met mensen van de gemeenten, de provincie en de OD's. Het rapport van Aartsen vermeldt echter dat er vertegenwoordigers van VNG, IPO, OD en Omgevingsdienst NL betrokken waren bij het rapport. Wat is nu juist?

Statenlid Kostic licht enkele van de tien maatregelen eruit. Van Aartsen meent dat sommige OD's niet voldoende kritische massa en robuustheid hebben. GS zeggen daarentegen dat dat niet voor Noord-Holland geldt. Zij geven aan dat er per OD minimaal 100 fte aanwezig is en dat het goed gaat. Van Aartsen geeft echter aan dat er nog geen zicht op is in hoeverre het budget en het aantal mensen in verhouding staat tot alle opgaven van de OD. De aangegeven 100 fte is derhalve een schatting. Er moet verdiepend onderzoek worden gedaan op de aspecten waarop de Omgevingsdiensten versterking nodig hebben en toekomstbestendig zijn. Een snelle en serieuze analyse van omvang en kwaliteit van het personeelsbestand in relatie tot aantal en variëteit in inrichtingen is een eerste vereiste. Is de commissie het met de Partij voor de Dieren eens dat zo'n verdiepende analyse voor Noord-Holland nuttig kan zijn? Kortom, de Partij voor de Dieren vraagt vooral om wat meer analyse van wat er nu echt nodig is, gelet op alle problemen.

Voorts is er aandacht voor milieucriminaliteit. Daarover zeggen GS: "*Terecht, maar we wachten op het Rijk.*" Is het niet mogelijk de OD's alvast wat meer te laten oppakken?

Ten slotte is er discussie over de normfinanciering. GS zijn het er niet mee eens en houden het zoals het nu is. IPO geeft in zijn reactie aan wel open te staan voor de normfinanciering en geeft aan dat er zorgen zijn over de financiering. Is er een verschil van mening tussen GS en PS?

De **voorzitter** bedankt Statenlid Kostic voor de uitgebreide toelichting. In de discussienotitie staat een zestal discussiepunten, drie naar aanleiding van de onderzoeken van Follow the Money en drie naar aanleiding van het rapport-Van Aartsen. De commissie wordt gevraagd om hierop te reflecteren.

De voorzitter geeft het woord aan de Statenleden voor hun inbreng in eerste termijn.

Eerste termijn

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) bedankt de collega's van de Partij voor de Dieren voor het inbrengen van de discussienotitie. Haar bijdrage is in eerste instantie vooral gericht op de reactie van het college

naar aanleiding van het rapport van de commissie–Van Aartsen. De commissie doet hierin een aantal stevige uitspraken en geeft een aantal verbeterpunten mee. In de reactie gaat het college per verbeterpunt in op de vraag of dit al dan niet passend zou zijn voor de provincie Noord–Holland.

610 D66 herkent dat er regionale verschillen zijn, maar zou willen voorkomen dat er een soort *cherry picking* of welles–nietesdiscussie ontstaat. Mevrouw Gonggrijp wil dit punt graag meegeven en sluit zich daarmee aan bij de vraag van Statenlid Kostic wat er de komende tijd nu echt nodig is om, in het maatschappelijk belang, stappen voorwaarts te zetten.

615 Het college sluit zijn reactie af met de wens naar meer regie vanuit de provincie teneinde grote, maatschappelijke opgaven regionaal aan elkaar te verbinden. D66 hoort graag hoe dit gerealiseerd gaat worden en welk tijdspad hieraan gekoppeld is. De fractie hoort eveneens graag hoe deze inzet van het college zich verhoudt tot de conclusie van de commissie–van Aartsen: "*Onafhankelijkheid van de Omgevingsdiensten bij de uitvoering van een taak is ten onrechte ondergeschikt gemaakt aan de nabijheid van het bevoegd gezag.*" Hierin lijkt enigszins een incongruentie te zitten.

620 Mevrouw Gonggrijp verneemt graag de reflectie van het college hierop.

Mevrouw **Koning–Hoeve** (CDA) bedankt de Partij voor de Dieren voor het agenderen van onderhavig onderwerp. Tijdens de bespreking van de begrotingen van de OD's heeft het CDA al diverse punten

625 aangaande het functioneren van de OD's aangekaart. Het CDA vindt het onder meer van belang dat de OD's beschikken over voldoende en goed gekwalificeerd personeel. Daar heeft het al diverse malen voor gepleit en er ook toezeggingen op ontvangen van de gedeputeerde. Het is goed dat hier veel aandacht voor is.

630 De CDA–fractie wilde graag van de gedeputeerde weten of hij de adviserende maatregel van de commissie Van Aartsen heeft bekeken en wat hij daarmee zou doen. Thans zit er een duiding bij de stukken, waarvoor dank. Mevrouw Koning–Hoeve zoomt graag nog in op één punt. Het CDA wil niet direct meegaan in het advies om de OD's onder toezicht van het Rijk te plaatsen. De provincie en gemeenten zouden namelijk zelf in staat moeten zijn om dat toezicht goed uit te voeren.

635 Daarbij is het natuurlijk wel wenselijk dat het Rijk een visie op het VTH–stelsel heeft.

Wat betreft de vragen vanuit de invalshoek van de Partij voor de Dieren aangaande de inbreng van Follow the Money vindt het CDA dat er te veel wordt uitgegaan van wantrouwen. Dat wantrouwen deelt de fractie niet. Bij het vormgeven van beleid vanuit de idee dat mensen en bedrijven

640 verkeerde gegevens aanleveren, ontstaan situaties als bij de kinderopvangtoeslag. In de basis gaat het CDA uit van vertrouwen, aangevuld met incidentele controles.

Mevrouw **Jellema** (PvdA) bedankt de Partij voor de Dieren voor het aan de orde stellen van onderhavig onderwerp. Statenlid Kostic (PvdD) richt het woord voornamelijk tot de commissieleden.

645 Deze geven in eerste instantie een reactie op Statenlid Kostic en haar partij. Mevrouw Jellema loopt de discussiepunten langs.

Wat discussiepunt 1 betreft maakt ook de PvdA zich zorgen over de balans tussen economie enerzijds en natuur en milieu anderzijds, juist ook wat de betreft bescherming van mensen. Die

650 gaat het aan. Zij worden daar zeker door geraakt. Wat dat betreft is de Partij van de Arbeid het eens met de Partij voor de Dieren. De PvdA staat niet per definitie afwijzend tegenover eigen onderzoek vanuit de OD of een vorm van contraexpertise. Hiervoor dienen echter wel de nodige

middelen worden vrijgemaakt of worden gevonden. Dat zal nog meer druk geven op de uitvoeringscapaciteit van de OD. Mevrouw Jellema vraagt zich af of er niet al vormen van onderzoek
655 zijn. Men gaat niet zomaar controleren zonder dat men het naast standaarden, cijfers of vergelijkingen legt. Mevrouw Jellema kan zich derhalve niet voorstellen dat er niet al vormen van onderzoek worden uitgevoerd in de hele werkwijze van de OD's.

Een reactie van GS op Follow the Money laat mevrouw Jellema aan GS. Zij zullen er hopelijk een
660 mening over hebben. Wellicht komt die in de tweede termijn nog aan de orde.

In het rapport–Van Aartsen staan veel goede en zinvolle dingen. Hierin staat dat er niet wordt
gesproken met uitvoerenden. GS schrijven dat ook in een van hun opmerkingen. Mevrouw Jellema
vindt dat jammer, maar wellicht waren er geen tijd of middelen voor. Mevrouw Koning–Hoeve (CDA)
665 wees reeds op de teneur van: *“Geef het nou maar terug aan het Rijk.”* Weet goed waar je aan begint. Als je het uit handen geeft, kun je het immers niet meer zelf controleren of heb je geen budgetrecht. Mevrouw Jellema wil daarbij wel opmerken dat je het dan ook wel goed zelf moet kunnen uitvoeren. Er vindt al twee jaar lang discussie plaats over de vraag of de provincie wel goed
670 genoeg kan uitvoeren. Mevrouw Jellema wil derhalve weleens een *cris de coeur* laten uitgaan naar de bedrijven zelf. De medewerkers en CEO's van bedrijven die met zeer gevaarlijke stoffen omgaan of met milieuvraagstukken te maken krijgen, hebben wel een maatschappelijke verantwoordelijkheid. Waarom moeten we met z'n allen altijd blijven hangen in een situatie waarbij er altijd achteraf controle moet zijn? Waarom is er geen intrinsieke drive bij bedrijven, CEO's en medewerkers, om het goed te doen? Laat men daar ook eens wat meer bij stilstaan. Dan hoeft de
675 provincie niet steeds zo boos te worden over dingen die niet goed gaan.

GS hebben een uitgebreide reactie gegeven. Misschien komt de PvdA daar in tweede termijn nog op
terug. PS dienen te controleren en kaders te stellen. De afgelopen jaren is vaak aangegeven dat er
meer geld, middelen of zaken bij de OD's nodig zijn. Er moet dan wel geld voor gevonden worden
680 in de begrotingen. Mevrouw Jellema hoopt dan ook terecht dat het in een volgend coalitieoverleg een bespreekpunt zal zijn. Laat het niet de roze olifant in de kamer zijn. Er moet echt op een andere manier meer aandacht worden gegeven aan de OD's. Mevrouw Jellema hoopt dat iedereen daarvan doordrongen is.

685 De heer **Mangal** (DENK) geeft aan dat zijn fractie de punten die de woordvoerders reeds voor hem aanstipten, grotendeels onderschrijft. Hij betreft graag de technische sessie van vorige week over de Omgevingsdiensten erbij, vooral wat betreft de aanbevelingen over punt I, II en III van het rapport van de commissie–Van Aartsen. Wat betreft de toekomst van de Omgevingsdiensten zijn er naast een structureel versterkte financiële bijdrage nog drie belangrijke punten:

- 690
- De informatietechnologische kennis van het personeel;
 - De aanwas van kundig personeel;
 - De tanden van de Omgevingsdiensten en daarmee ook de provincie.

Tijdens de technische sessie over de Omgevingsdiensten is er bij de heer Mangal een alarmbel
afgegaan toen hij vroeg naar de kundigheid van het personeel op ICT-gebied. Als voorbeeld
695 noemde hij Waternet, maar GS wisten niet hoe snel ze moesten antwoorden dat ze daar niet over gaan. Het was echter geen vraag, maar een voorbeeld. De heer Mangal wijst erop dat de systemen die het drinkwater verzorgen, alsmede bruggen, riolen, gemalen en alle controlerende taken worden bediend en gereguleerd met behulp van ICT. Ook de bedrijven die de Omgevingsdiensten

700 moeten controleren zijn naar zijn weten geen bedrijven die de raderen handmatig aanzwengelen of met een ezel en een os hun bedrijfsprocessen bedienen. Grote bedrijfsprocessen binnen de provinciale grenzen, zoals Tata Steel en energieproducenten (waaronder een kernreactor) zijn vitale onderdelen van de infrastructuur van Nederland en targets voor cyberaanvallen. Hebben de Omgevingsdiensten wel voldoende kennis, met name op ICT-gebied, om te controleren of de bescherming voldoende is en hun processen in orde zijn? De heer Mangal vraagt derhalve
705 nogmaals hoe het is gesteld met de ICT-kennis van het personeel van de Omgevingsdiensten. Hebben zij bijvoorbeeld de kennis om een CEO aan de tand te voelen? En kunnen zij meekijken op de werkvloer, zonder daarvan afhankelijk te zijn, zoals Follow the Money stelt?

Dit brengt de heer Mangal op een volgende vraag, te weten over de aanpak van *understaffing*.
710 Volgens de technische sessies is de aanwas nogal dun bezaaid, zeker op het terrein van milieukunde. De heer Mangal vraagt of de mogelijkheden kunnen worden verbreed door ook technische studies als potentiële vijver voor aanwas te beschouwen en te benutten. Uiteraard is daar wel financiële ruimte voor nodig. Hoe gaat de provincie dit regelen?

715 Tot slot komt de heer Mangal op "tanden" van de Omgevingsdiensten. Zoals sommige bedrijven met de provincie en de gemeenten omgaan, vindt hij ronduit stuitend. Dit komt volgens De Groene en Follow the Money doordat de Omgevingsdiensten qua kennis en kunde afhankelijk zijn van wat de bedrijven zelf aanleveren. De heer Mangal wijst in dit kader ook op het voorgaande agendapunt over de zeer zorgwekkende stoffen. De Omgevingsdiensten zijn papieren, tandeloze tijgers. Ze
720 grommen maar kunnen niet bijten, omdat ze niet voldoende geoutilleerd zijn om zelf de controles uit te voeren. Dus de *next best thing* is om af te gaan op wat er wordt aangeleverd. De OD's verworden tot accountants. Waarom een hele Omgevingsdienst optuigen als PWC, Deloitte of zelfs de notaris op de hoek een stempel op de aangeleverde papieren kan zetten? Ze controleren niet de uitstoot en effecten van de bedrijven op het milieu en de mensheid, maar de administratie van
725 bedrijven die deze zelf mogen aanleveren. De gedeputeerde gaf bij het vorige agendapunt ook al aan dat het op deze manier geregeld is in Nederland. Hetzelfde geldt voor de Nederlandse Voedsel- en Warenautoriteit die met belachelijk weinig middelen de slachthuizen moet gaan controleren, of voor het onderfinancieren van pro deo-advocaten, waarmee de rechtvaardigheid enkel bereikbaar wordt gemaakt voor mensen, bedrijven of overheden met geld. Als burger sta je
730 daar heel klein tegenover. De heer Mangal ontwaart wat dat betreft een trend.

Met de volksgezondheid valt niet te spotten. DENK wijst geregeld op de rol die de overheid hierin dient te vervullen. De controle op vervuilende vitale bedrijven en industrie als geheel mag nooit afhankelijk zijn van de partij die moet worden gecontroleerd. Thans is dat wel het geval. Daardoor
735 rennen de Omgevingsdiensten achter de feiten aan. De provincie moet de OD's dus financieel, procedureel en ambtelijk versterken, zodat ze daadwerkelijk onafhankelijk kunnen opereren ten behoeve van de burgers van Noord-Holland in plaats van private ondernemingen. Deze zijn er tenslotte om winst te maken. Een Omgevingsdienst blijft een nutsvoorziening, ter bescherming van allereerst de gezondheid, van de leefomgeving en van de mens, dier en natuur. Dus hoe gaat de
740 provincie dit regelen? Als er van de controle geen serieuze zaak wordt gemaakt, dan hoeven de Omgevingsdiensten niet moeilijk te doen over een adequate vooropleiding en hoeft er enkel gezocht te worden naar mensen die vinkjes kunnen zetten. Die zijn er voldoende.

De heer **Smaling** (SP) acht het fijn dat dit onderwerp geagendeerd is, mede gelet op het feit dat er

745 twee weken geleden een sessie heeft plaatsgevonden met mensen van de Omgevingsdiensten zelf. Dat brengt het allemaal wat dichterbij en laat ook zien hoe de betrokkenen vanuit de Omgevingsdiensten zelf aankijken tegen hun positie, het functioneren van hun diensten en al hetgeen waar zij tegenaanlopen. Het viel de heer Smaling tijdens deze sessie meteen op dat de OD een schaal minder biedt dan een gemeente voor min of meer dezelfde functie. Dit zal wellicht niet
750 voor alle gemeenten gelden. Maar mogelijkserwijs wordt er bij een OD kwaliteitsverlies geleden, doordat er voor dezelfde kwalificaties elders een beter salaris wordt geboden. Verder niks dan positiviteit over de betreffende briefing.

De heer Smaling bedankt ook voor de uitgebreide reactie die GS hebben gegeven op het rapport
755 van de commissie Van Aartsen. Hij constateert wel een lichte “pissigheid” aan het begin van de brief, in de trant van dat er niet genoeg met betrokkenen zou zijn gesproken en dat het een beetje vanuit de losse pols zou zijn geschreven. Heeft de heer Smaling dit juist geïnterpreteerd of heeft de provincie Noord-Holland gewoon een hele andere kijk op haar vier Omgevingsdiensten dan op het totaal van de diensten door het gehele land? Het IPO vraagt om een aantal zaken waarvan de
760 heer Smaling aanneemt dat die door alle provincies gevoeld worden. Hij wijst daarbij op het advies van Van Aartsen om het toezicht op de Omgevingsdiensten niet via de ILT maar via visitaties te regelen. Vindt de gedeputeerde dit ook en wat is diens visie op de contraire opvattingen over interbestuurlijk toezicht?

765 Een ander punt betreft de milieucriminaliteit. GS onderschrijven grotendeels hetgeen de commissie Van Aartsen hierover aangeeft. Maar zit de oplossing alleen in meer geld en het al dan niet prioritair verklaren van bepaalde zaken? Of leiden er meer wegen naar Rome? De ene provincie heeft meer last van het probleem dan de ander. Dat maakt het wellicht niet gemakkelijk.

770 Voorts wordt er gesproken over de plustaken. Kan gedeputeerde hier wellicht nog iets over zeggen? De heer Smaling meent uit de reactie van GS te destilleren dat hun opvatting over de vraag of het probleem nu bij de basistaken of bij de plustaken ligt, niet helemaal een-op-een aansluit op de opvatting van Van Aartsen.

775 In het laatste stukje van de brief wordt de vraag gesteld wat de provincie in dezen van het Rijk nodig heeft. Er staan verschillende zaken genoemd, waarvan de heer Smaling zich afvraagt in hoeverre die met elkaar te maken hebben. Er wordt gepleit voor een actieve Europese lobby. Waar moet deze dan toe leiden? Is die bedoeld om het Rijk te passeren? Of is daar geld of expertise beschikbaar? Waarom is die lobby nodig?

780 Er wordt een bijlage van het IPO beloofd die niet bij de stukken was gevoegd. De heer Smaling heeft deze zojuist vluchtig kunnen doornemen en heeft daar vooralsnog geen vragen over.

Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) merkt op dat er een rapport voorligt met niet mis te verstane
785 conclusies. De ChristenUnie is blij dat de Partij voor de Dieren hierover een discussienota heeft opgesteld. Mevrouw Hoogendoorn wil allereerst een aantal punten noemen die uit het rapport springen. De onafhankelijkheid van de Omgevingsdiensten is ondergeschikt gemaakt aan het bevoegd gezag. Hierop ontvangt de ChristenUnie graag een reactie van de gedeputeerde.

790 De taken van de Omgevingsdiensten (OD's) zijn van grote maatschappelijke waarde en zullen de

komende tijd alleen maar complexer worden. Mevrouw Gonggrijp wees in dit kader op het Schone Lucht Akkoord, de energietransitie, de ambities rond circulaire economie, de Omgevingswet en de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen. Om van de spanning tussen de woningbouwopgave en de benodigde milieuruimte voor de verduurzaming van industrie nog maar te zwijgen. Voor al deze
795 opgaven is het functioneren van de OD's cruciaal. De opgaven vragen om schaarse expertise teneinde de taken goed te kunnen uitvoeren. Overigens ligt het voor de hand dat de uitkomsten van de commissie Van Aartsen ook gevolgen zullen hebben. Er zijn dwingender ingrepen nodig zijn om de hoofdproblemen van vrijblijvendheid en fragmentatie aan te pakken.

Een laatste punt dat eruit springt is dat Nederland het meest gedecentraliseerde stelsel van Europa
800 heeft. Dat er derhalve een stukje regie bij het Rijk wordt gelegd, is misschien niet zo'n gek idee.

Er is het een en ander gezegd over de trainees. Mevrouw Hoogendoorn blikt kort terug op de presentaties van twee weken geleden van de Omgevingsdiensten. Daaruit bleek dat de ene Omgevingsdienst meer te bieden heeft dan de andere. Uit de paragraaf over financiële draagkracht
805 in het rapport blijkt ook dat er grote onderlinge verschillen zijn tussen de Omgevingsdiensten. De ChristenUnie meent dat er dan niet weggekeken kan worden indien een bepaalde OD afhaakt bij een traineeprogramma omdat een andere OD of gemeente beter betaalt en daarmee alle opgeleide trainees naar zich toetrekt. Laat de Omgevingsdiensten uitgerust zijn met gelijkwaardige middelen. Er wordt terecht geconcludeerd dat het versterken van de slagkracht wel een hogere investering in
810 scholing en opleiding zal vragen. Hoe kijkt de gedeputeerde hiernaar?

In de discussienota staat een voorstel voor het opleiden van boa's. In het rapport staat dat er eerder bestuurlijke afspraken zijn gemaakt over de beschikbare fte's voor milieutaken bij de politie. Het betreft dan 400 fte's. Dit is uiteraard landelijk. Er wordt gemeld dat dit aantal in de praktijk
815 niet nagekomen wordt. Kan de gedeputeerde hier informatie over geven? Misschien moet er druk uitgeoefend worden in Den Haag. Mevrouw Hoogendoorn verwacht dat er bij de handhaving ook opgetreden moet worden, maar dat kan haars inziens niet alleen geschieden door mensen van de Omgevingsdiensten, en moet derhalve ook gebeuren door de politie en boa's.

820 In het rapport wordt eveneens genoemd dat het vertrouwen in de overheid niet groot is en dat het huidige niet-optreden niet meehelpt: *"Een effectiever ingericht ingesteld stelsel voor vergunningverlening, en met name voor toezicht en handhaving, kan bijdragen aan het herstel en vergroten van het vertrouwen."*

825 Mevrouw Er (GL) bedankt de Partij voor de Dieren voor de discussienota. Ook GroenLinks maakt zich zorgen over de constatering van onder andere Follow the Money. Hoe denken GS hierover? GL zou van GS willen weten wat er vanuit de provincie nodig is om, zoals de Partij voor de Dieren voorstelt, onderzoek te doen naar belangrijke casussen waarbij de OD's de ruimte en middelen zouden krijgen om via contraexpertise zelf ook onderzoek te doen. In tegenstelling tot wat het
830 CDA aangaf, is dat wat GroenLinks betreft niet ingegeven door eventueel wantrouwen richting de aanvragen. Sommige casussen zijn echter dusdanig belangrijk dat het goed is om daar wat ruimte en middelen voor vrij te maken, zodat er degelijk onderzoek komt.

835 Uit de reactie op het advies van de commissie Van Aartsen maakt mevrouw Er op dat GS menen dat het in Noord-Holland meevalt, terwijl het advies niet erg mild is. Waar komt dat verschil van inzicht vandaan? Bij de bespreking van de tien maatregelen wordt bijvoorbeeld eerst gesteld dat deze alle

worden overgenomen in het programma Tata Steel 2020–2050 en dat die ook gelden voor de OD's. Maar bij de bespreking van de specifieke maatregelen blijkt vervolgens echter dat niet alle maatregelen nodig zijn in de provincie Noord-Holland. Hoe verhoudt zich dat tot elkaar? Een en
840 ander zou immers niet helemaal kloppen.

De heer **Roosendaal** (VVD) bedankt Statenlid Kostic (PvdD) voor het agenderen. Hij heeft al vaker aangegeven dat als zij meent dat de OD niet functioneert, zij dát moet agenderen. Dat heeft Statenlid Kostic nu ook gedaan.

845 Feedback is een cadeautje. Het is goed om daar ook binnen GS eens goed naar te kijken. De heer Roosendaal wil ingaan op een paar zaken die naar voren zijn gebracht door de andere woordvoerders. De heer Mangal (DENK) zei iets in de trant van: "*Vertrouwen is goed, maar controleren is beter.*" Ook de heer Roosendaal heeft dit in het verleden weleens aangegeven met
850 betrekking tot de vergunningen die soms nog uit 1974 stamden. Op basis van een rekenmodel werd aangenomen dat het nog steeds allemaal klopte, totdat er een keer gemeten werd. Wat de VVD betreft hoeft niet gelijk van het ene uiterste naar het andere uiterste te worden gegaan. Het antwoord destijds was echter: "*Zo doen we dat nu eenmaal.*" De heer Roosendaal was het daar op dat moment ook niet mee eens. Er worden nu in de commissievergadering NLG echter allemaal
855 aannames gedaan. Zo uitte de Partij van de Arbeid de hartenkreet dat CEO's niet het beste zouden voorhebben met de omgeving e.d. Misschien is ook dat enigszins een bias. In de commissievergadering komen vaak alleen de uitzonderingen aan bod. Gelukkig zijn er heel veel bedrijven en zijn er relatief weinig dingen die niet goed gaan. De dingen die niet goed gaan, zijn echter wel van groot belang voor de volksgezondheid. Om die reden verdienen ze alle aandacht.

860 De heer Roosendaal veronderstelt dat als een bedrijf in continuïteit wil blijven opereren, het niet bijdraagt als het bedrijf grote reputatieschade oploopt dan wel boetes opgelegd krijgt van de overheid. Ervan uitgaan dat bedrijven het goede niet willen doen en dat men daarom continu gecontroleerd zou moeten worden, vindt de heer Roosendaal het andere uiterste. Hij wil echter wel
865 een oproep doen aan zijn mede-commissieleden om zich een keer gezamenlijk te laten voorlichten over het functioneren van het totale controlestelsel in Nederland. Zojuist werd er gerefereerd aan Tata. Op de zeer zorgwekkende stoffen vindt een accreditatie plaats. Onafhankelijke onderzoeksinstituten stellen vast hoe de processen werken. In tegenstelling tot wat de heer Mangal (DENK) zei, wordt er natuurlijk ook gecontroleerd. De GGD en ook de OD's zelf verrichten wel
870 degelijk metingen naar de stoffen die worden uitgestoten. Het ontbreekt de provincie echter aan een totaaloverzicht van de wijze waarop het allemaal op elkaar inwerkt en waar de risico's zitten. De risicoanalyse moet in eerste instantie niet van PS maar van GS komen. Dus op grond van alle informatie die nu beschikbaar is -- afkomstig van de (Randstedelijke) Rekenkamer, Follow the Money en vooral de commissie Van Aartsen -- verwacht de heer Roosendaal een goede
875 risicoanalyse. Wat zijn de beleidsdoelen van de OD's? Is de nadruk voldoende verdeeld over de verschillende OD's op de punten die PS van belang vinden? Deze informatie kan pas inzichtelijk worden gemaakt op het moment dat voldoende bekend is hoe het hele stelsel is ingericht, waar de risico's zitten en welke risico's er bewust worden genomen. De provincie moet daarbij echter niet te veel op de stoel van de bedrijfsvoering gaan zitten. Er wordt al gelijk ingezoomd op het advies dat
880 er meer trainees bij moeten komen. De heer Roosendaal meent dat die beslissing aan de directie is. Als de OD's op dit punt problemen hebben, dan moeten ze dat vooral aangeven. De provincie gaat echter niet over het HR-beleid van de OD's.

De heer Roosendaal bedankt Statenlid Kostic nogmaals voor het agenderen van onderhavig
885 onderwerp. Hij wacht met smart te op het antwoord van Gedeputeerde Staten, maar vooral op een
goede risicoanalyse. Voorts zou hij graag zien hoe het hele stelsel van toezicht en controle werkt
en op welke punten GS en PS menen het echt moet worden aangescherpt. Dit zou heel goed
mogelijk zijn aan de hand van de Tata-case. De heer Roosendaal is zeer benieuwd naar de risico's
die verbonden zijn aan het nooit zelf narekenen van bijvoorbeeld een rekenmodel of het niet
890 aanvragen van een contraexpertise.

Statenlid Kostic (PvdD) wees erop dat het in Nederland zo geregeld is dat een bedrijf zelf de kosten
voor een vergunningaanvraag moet dragen. De VVD vindt het niet meer dan logisch dat de kosten
voor een contraexpertise ook door het bedrijf moeten worden voldaan. De heer Roosendaal krijgt
895 de indruk dat Statenlid Kostic van mening is dat deze kosten betaald zouden moeten worden door
de overheid. De VVD is het daar niet mee eens. Iedereen kan dan overall contraexpertises
aanvragen aangezien, zodat er dan een oneindige zak geld nodig zal zijn. Voor de discussie acht
de heer Roosendaal het belangrijk om te vernemen of dat inderdaad de bedoeling is van Statenlid
Kostic.

900 De **voorzitter** ziet Statenlid Kostic bevestigend knikken op de aannahme van de heer Roosendaal
(VVD). Zij bedankt de Statenleden voor inbreng in eerste termijn. Gedeputeerden Stigter (GL) en
Olthof (PvdA) zijn aanwezig voor de beantwoording. De voorzitter geeft als eerste het woord aan
gedeputeerde Olthof (PvdA).

905 Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA):
Gedeputeerde Olthof geeft aan dat dit eigenlijk een gesprek zou zijn naar aanleiding van het
initiatief van de Partij voor de Dieren, dat vooral iets is van de Staten. Een van de vragen van
Statenlid Kostic betrof het verzoek om een reactie van GS. Deze hebben PS ontvangen. Het lijkt
910 hierdoor nu enigszins op een reguliere commissiebehandeling. De heer Olthof zal desondanks
trachten om een aantal vragen te beantwoorden. Hij zal waar nodig worden gecorrigeerd dan wel
worden aangevuld door gedeputeerde Stigter (GL).

GS hebben met de brief niet zozeer afstand willen nemen van de aanbevelingen van de commissie
915 Van Aartsen. Sterker nog, zij herkennen zich in veel van de punten. Daar is geen discussie over.
Het rapport-Van Aartsen betreft echter een landelijk rapport. GS hebben getracht om in hun brief
de vertaling te maken naar wat het zou betekenen voor (de Omgevingsdiensten in) de provincie
Noord-Holland. Gedeputeerde Olthof herkent ook meerdere punten. Voorts heeft hij vanuit het IPO
zitting in een commissie die hierover met Van Aartsen heeft gesproken. Met verschillende partijen
920 (o.a. VNG, waterschappen) heeft één algemeen gesprek plaatsgevonden met de commissie-Van
Aartsen over de onderzoeksopdracht. Er is vervolgens geen inhoudelijk gesprek geweest met GS of
de Omgevingsdienst. Er is enkel op hoofdlijnen met elkaar gesproken over de onderzoeksopgave.
Dat vond het IPO teleurstellend. Het zou immers goed zijn geweest om informatie op te halen bij
de opdrachtgever over diens opvattingen. Dat onderscheid wil gedeputeerde Olthof nogmaals
925 benadrukken.

Een belangrijk punt betreft de onafhankelijkheid van de Omgevingsdienst. Gedeputeerde Olthof
kan weliswaar niet veel zeggen over andere OD's of over de wijze waarop andere bevoegde

930 gezagen, zoals andere provincies en gemeenten, ermee omgaan. Hij beperkt zich derhalve tot de wijze waarop GS erin staan en ermee willen omgaan. Als opdrachtgever willen zij, met name wat betreft de plustaken, afspraken maken met de Omgevingsdienst. Gedeputeerde Olthof wijst in dat kader op de aanvullende afspraken die in het programma Tata Steel zijn gemaakt en waarvoor GS extra middelen beschikbaar hebben gesteld. Veel vraagstukken zijn echter meer van regionale aard en grensoverschrijdend. Hierover zou men op hoofdlijnen afspraken moeten maken. Dat staat 935 uiteindelijk los van de rol van de Omgevingsdienst ten aanzien van de VTH-taken.

Twee weken geleden werd een vraag gesteld over de staalslakken. Gedeputeerde kan daar politiek gezien wel iets van vinden, maar uiteindelijk is het de OD die op basis van wet- en regelgeving moet beoordelen of er een vergunning kan worden afgegeven. Dat is de zoektocht. Over de 940 expertise is veelvuldig met elkaar gesproken. PS hebben hier veel vragen over gesteld. Gedeputeerde Olthof geeft aan dat het heel moeilijk is om alle expertise in huis te halen. Dit wordt ook alleen maar moeilijker. Om die reden is het noodzakelijk om steeds meer te gaan samenwerken met onder meer de Omgevingsdiensten en de ILT. Het is bovendien ondoenlijk om op elk onderdeelje zelf expertise in huis te hebben. Je moet er vooral voor zorgen dat de expertise 945 binnengehaald kan worden. Als daar aanvullend onderzoek door een andere partij voor nodig is, dan zal de Omgevingsdienst daartoe overgaan. Wat betreft de onafhankelijkheid bepaalt de Omgevingsdienst dit uiteindelijk zelf. Een en ander hangt ook van de rol van de Staten ten opzichte van de Omgevingsdiensten. Op welke manier willen GS en PS zich daarin mengen, ook ten aanzien van de manier van werken? Dat staat overigens los van het gegeven dat geborgd moet worden dat 950 er voldoende kwaliteit en kennis aanwezig is binnen de Omgevingsdienst. Laat daar geen enkele discussie over bestaan.

De heer **Mangal** (DENK) bedankt gedeputeerde voor het antwoord. Hij vraagt zich echter af welke expertise de provincie zoekt voor de Omgevingsdiensten. Expertise om controles *on the side* uit te voeren of accountants die de boeken controleren? 955

Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) merkt op dat de heer Mangal alle recht heeft op een eigen opvatting, maar dat hij de Omgevingsdiensten met deze vraag tekortdoet. Als de heer Mangal het hele stelsel ter discussie wil stellen, dan moet hij dat op een andere plek doen. De provincie heeft expertise 960 nodig om uiteindelijk een goede analyse te maken en een goede vergunning af te geven. Er moet voldoende kennis zijn over de zeer zorgwekkende stoffen, opdat de provincie indien nodig ook kan meten. Als de Mangal zegt dat de Omgevingsdiensten aan de voorkant bij alle bedrijven zelf aan tafel moeten zitten om te meten en te inventariseren, ontstaat er een heel andere discussie. Daarvoor is een stelselverantwoordelijke nodig. In dit geval zal de staatssecretaris er dan wat van 965 moeten vinden. Gedeputeerde Olthof meent dat het buiten de macht van de provincie ligt om het stelsel te veranderen. De provincie is echter wél bereid om extra te investeren als er meer toezicht moet komen en er beter gehandhaafd moet worden. Gedeputeerde refereert nogmaals aan Tata, maar er zijn nog meer voorbeelden te noemen. Dit illustreert dat de provincie Noord-Holland bereid is om op dossiers waarin sprake is van veel risico's, zorgen en impact op de omgeving, extra 970 te investeren en om aan de OD extra middelen beschikbaar te stellen om datgene te doen wat nodig is. Dat is een belangrijk uitgangspunt.

Wat betreft de opsporing van milieudelicten kan de Omgevingsdienst weliswaar investeren in nog meer boa's, maar dat heeft geen nut zolang eerdere bestuurlijke afspraken over de beschikbare

975 400 fte's voor milieutaken bij de politie niet worden nagekomen.

De heer **Mangal** (DENK) heeft nog een vervolgvraag. Hij wil de Omgevingsdiensten absoluut niet tekortdoen. Tijdens de technische briefing heeft hij hun hartenkreet gehoord om gekwalificeerd personeel aan te trekken. Maar wat is "gekwalificeerd personeel"? Welke
980 taken moeten deze mensen precies uitvoeren? Moeten er boekencontroleurs worden gezocht of mensen die in het veld staan en water testen? Of moeten dergelijke taken worden uitbesteed aan het RIVM?

Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) antwoordt dat heel uiteenlopende expertise nodig is, van mensen met
985 ICT-kennis tot mensen met kennis over toezicht- en handavingsprocessen. Er zijn uiteindelijk ook goed gekwalificeerde mensen nodig die de informatie van een bedrijf kunnen vertalen naar goede, scherpe vergunningen. Het is dus heel breed. De Omgevingsdienst heeft bepaalde kennis in huis nodig en soms moet de OD gegevens (extern) verzamelen en beschikbaar stellen. De hartenkreet had betrekking op het feit dat er in het onderwijs nog maar weinig interesse is voor milieuvakken.
990 Hierdoor zullen er steeds minder mensen in die richting beschikbaar zijn. Uiteindelijk moet er dus een breed scala aan expertise beschikbaar zijn om de taken van de Omgevingsdienst goed en adequaat te kunnen uitvoeren.

Gedeputeerde Olthof vervolgt zijn betoog. De zorg van het IPO over de financiën is een terecht
995 punt. Er wordt wat dat betreft ook naar het Rijk gekeken. Op het moment dat er veel van gemeenten wordt verwacht op het terrein van het VTH-stelsel, dat belegd is bij de Omgevingsdiensten, zal er ook voor voldoende middelen moeten worden gezorgd. Gedeputeerde haalt het voorbeeld van de bodemtaken aan. Deze worden binnenkort overgeheveld van de provincie naar de gemeenten. Er vindt nog steeds een discussie plaats over de bijbehorende
1000 financiële compensatie. Op het moment dat men een robuustere Omgevingsdienst nastreeft, waar naast de basistaken ook plustaken worden ondergebracht, zullen er ook middelen beschikbaar moeten worden gesteld. De provincie kan dit voor de gemeenten niet oplossen, maar het is uiteindelijk wel een stelselverantwoordelijkheid.

1005 Dit geldt ook ten aanzien van het interbestuurlijk toezicht (IBT) in het VTH-stelsel. De ILT speelt een dubbele rol. Vanuit het IPO is geopteerd om te kijken naar een visitatiesysteem, dat in de zorg en ook de corporatiesector functioneert, om het toezicht uiteindelijk goed en scherp te krijgen. Dat zou beter zijn dan wanneer het toezicht wordt neergelegd bij partijen die een dubbele pet op hebben. Dit geldt in zekere mate ook voor de provincie als mede-eigenaar en opdrachtgever. Wat
1010 dat betreft staan GS open voor een alternatief. Zij pleiten niet voor een ILT, maar wel voor een plan inzake visitatie. Uiteindelijk zal echter ook het Rijk moeten reageren op de aanbevelingen van Van Aartsen, waarna er dan met elkaar over verder gesproken kan worden. De provincie kan niet zelf bepalen hoe zij het gaat doen. Het is de verantwoordelijkheid van het Rijk om het op een goede manier in te richten.

1015 Gedeputeerde Olthof komt op de plustaken. De provincie wil er graag mee verdergaan, maar op sommige punten is zij slechts een partner en aandeelhouder in het totaal. Uiteindelijk bepaalt de meerderheid in het bestuur wat men al dan niet gaat doen. Bij de gemeenten is de financiële druk groot, alsmede de tekorten op heel veel dossiers. Er wordt bekeken wat ze bij de
1020 Omgevingsdiensten kunnen neerleggen en of het tandje minder kan. De provincie deelt de zorgen

over deze ontwikkeling. Er wordt immers gestreefd naar een robuuste Omgevingsdienst waar meer taken belegd zouden moeten worden, zodat er meer expertise en meer volume kan worden opgebouwd. Het is een zorgelijke ontwikkeling, die volgens GS beter en adequater zou moeten worden opgepakt.

1025

Wat betreft de vragen over aanvullend onderzoek, meent gedeputeerde Olthof dat er al zeer kritisch wordt gekeken naar mogelijke verbeteringen binnen de Omgevingsdienst op het terrein van de VTH-taken. Hierover is al een aantal malen een technische sessie georganiseerd. Wat zouden PS dan nog specifiek willen weten en welke informatie hebben zij daarvoor nodig?

1030

Aansluitend keer bekeken worden hoe een en ander georganiseerd kan worden.

Mevrouw Van der Waart (GL) heeft ooit het initiatief genomen met betrekking tot de luchtvaart. Een dergelijke sessie heeft toen plaatsgevonden. Gedeputeerde Olthof is best bereid om te bekijken wat er nog meer opgeleverd kan worden. GS zijn met diverse trajecten en verbeteringen bezig, ook in overleg met de Omgevingsdiensten. Maar alvorens te besluiten tot aanvullend onderzoek zou gedeputeerde eerst nadrukkelijk willen vernemen waar PS dan behoefte aan hebben.

1035

De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Stigter voor eventuele aanvullingen.

1040

Beantwoording door gedeputeerden **Stigter** (GL):

Gedeputeerde Stigter vond de bijdrage van collega Olthof buitengewoon adequaat. Bij een aantal vragen die door PS zijn gesteld, viel het gedeputeerde Stigter echter op dat het beeld wordt neergezet als ware de Omgevingsdienst een soort administratieve organisatie. Dat is onjuist. De inzet van de Omgevingsdienst is heel breed. Het is deels administratief en soms ook op het terrein van data-analyses. Veelal betreft het echter taken "*on the plant*", zoals het uitvoeren van controles en metingen. Gedeputeerde wil voornoemd misverstand graag wegnemen. Het idee is al eerder geopperd om het feitelijk te gaan bezien en een werkbezoek te organiseren om te ervaren hoe zo'n controle eruit ziet (bijvoorbeeld bij Tata). Dan gaat het iets meer leven en wordt het beeld rechtgezet over wat een Omgevingsdienst wel en niet doet op dat vlak. Gedeputeerde hoopt dat aan de hand daarvan wat meer nuance terugkomt. Gedeputeerde nodigt de Staten uit tot (het organiseren van) een dergelijk werkbezoek.

1045

1050

1055

1060

1065

Gedeputeerde Olthof benoemde reeds dat GS niet zozeer "pissig" is, om in de woorden van de heer Smaling te spreken. Het rapport-Van Aartsen betreft echter wel een landelijk onderzoek. GS herkennen zich in sommige onderdelen. Wat betreft de kwetsbaarheid van de financiering bijvoorbeeld heeft de commissie Van Aartsen best een punt. Wat betreft de milieucriminaliteit en de rol van het OM en politie heeft de commissie eveneens een punt. Een belangrijk deel van het advies is echter niet van toepassing op Noord-Holland. De commissie heeft primair voor ogen gehad dat Omgevingsdiensten administratieve organisaties van ongeveer 7 fte zijn, en er taken bij de gemeenten of provincie blijven liggen. Dat is in Noord-Holland niet aan de orde. In het rapport staat dat de Omgevingsdiensten niet in staat zijn om de taken die aan hen zijn toebedeeld, naar behoren uit te voeren. Datzelfde geldt voor het basistakenpakket. Alle gemeenten en provincie zouden dit hebben neergelegd bij de Omgevingsdienst, maar dat is niet in heel Nederland het geval. Het probleem moet derhalve niet groter worden gemaakt dan het is. Tegelijkertijd wil gedeputeerde ook niet bagatelliseren dat er op onderdelen van het advies juiste aanbevelingen worden gedaan. Het is zinvol om dat onderscheid te maken. Dat is niet zozeer *cherry picking* als

wel heel secuur kijken naar wat er in het rapport van Van Aartsen staat en bezien wat al dan niet van toepassing is op Noord-Holland.

- 1070 Gedeputeerde **Olthof** (PvdA) heeft een korte aanvulling. GS nemen alle aanbevelingen serieus en zullen bekijken waar ze van toepassing zijn. Zij zullen hun ogen er niet voor sluiten. Gedeputeerde wijst op de navolgende zin op pagina 9: "*De Brzo-omgevingsdiensten komen sporadisch aan bod in dit rapport.*" De reden hiervoor is dat het beeld van de commissie Van Aartsen is dat de verdere ontwikkeling van deze diensten op een goede manier belegd is. Met andere woorden, de OD NZKG
- 1075 is een grote Omgevingsdienst. Daar zijn ontwikkelingen. Hierover is een Randstedelijk Rekenkamerrapport ontvangen. Het betreft een constatering van de heer Van Aartsen. Gedeputeerde Olthof wil er echter voor waken dat een verkeerd beeld wordt neergezet van de OD's (gelijk de heer Stigter heeft aangegeven)

- 1080 De **voorzitter** bedankt beide gedeputeerden voor hun beantwoording in eerste termijn. Er is behoefte aan een korte tweede termijn. De voorzitter geeft als eerste het woord aan Statenlid Kostic (PvdD). Gezien de minimale resterende spreektijd krijgt de Partij voor de Dieren hiervoor een minuut extra spreektijd toebedeeld.

- 1085 *Tweede termijn*

- Statenlid **Kostic** (PvdD) constateert dat de meerderheid van de commissie een diepgaandere analyse wenst van wat er nodig is om de vereiste taken te kunnen vervullen. Voorts reflecteert zij nogmaals op Follow the Money. Gedeputeerde is hier niet op teruggekomen. In antwoord op de vraag van GS
- 1090 wat de Staten nodig menen te hebben, geeft Statenlid Kostic aan dat dát (Follow the Money) in ieder geval moet worden meegenomen.

- De aanbeveling met betrekking tot het IBT werpt gedeputeerde van zich af. In de brief staat dat dit wettelijk gezien ook niet mogelijk zou zijn. De commissie Van Aartsen geeft echter aan dat er wel
- 1095 degelijk meer ruimte is voor IBT in de provincie. Noord-Brabant doet naast het aftikken van administratie ook echt wat meer themagericht onderzoek, een zogeheten *reality check*. Zouden GS dat ook willen doen in Noord-Holland en zouden zij dat met PS willen overleggen?

- Mevrouw **Jellema** (PvdA) had nog wat vragen in tweede termijn, maar de heer Smaling heeft er in zijn eerste termijn al enkele gedestilleerd. Ze heeft nog een reactie op de heer Roosendaal (VVD) over de maatschappelijke verantwoordelijkheid van de CEO's en de bedrijven zelf. Het mag allemaal boterzacht zijn of heel soft links, maar dat moet dan maar. Mevrouw Jellema wil er echt een appel op doen. De CEO's hebben zo'n belangrijke maatschappelijke functie. Aan de andere kant van het spectrum zijn zo veel slechte uitkomsten, zoals het te laat aandragen van gegevens over zeer
- 1105 zorgwekkende stoffen. De gemeenschap en de bewoners zitten met de brokken. Mevrouw Jellema wil er nogmaals de aandacht op vestigen en hoopt dat de gedeputeerden het meenemen richting hun contacten in de bedrijven of via de OD's. Zij meent dat het een terechte *cris de coeur* is.

- De heer **Roosendaal** (VVD) bespeurt de aanname dat bedrijven het niet willen, terwijl ze dat zijns inziens wél willen. De overgrote meerderheid zal echt intrinsiek gemotiveerd zijn, al is het maar vanwege mogelijke reputatieschade, maar hopelijk ook omdat ze menen het goede te willen doen. De heer Roosendaal begrijpt wat mevrouw Jellema bedoelt met de te
- 1110

late aanlevering. Maar wellicht is dat geen onwil, maar ligt het eerder aan de complexiteit om het aan te leveren. Zo constateren de Staten immers met elkaar dat het ook heel
1115 complex is om het te controleren. Wellicht moeten zij zich iets meer verdiepen in de materie. Ziet mevrouw Jellema dat ook zo? Of is zij ervan overtuigd dat de bedrijven intrinsiek het slechte doen?

Mevrouw **Jellema** (PvdA) meent dat ze dat niet gezegd heeft. Er zullen best goede bedrijven en
1120 CEO's zijn. Maar als ze zo veel moeite hebben om het goede te doen, laat hen dat dan ook zeggen. Niet dat GS daar weer achteraan moeten met aanmaningsbrieven, die vervolgens worden voorgelegd aan PS, die op hun beurt weer boos zijn dat er geen tijdige aanlevering van gegevens is. Zo blijft men in een tredmolen zitten, waarvan niemand beter wordt.

De heer **Roosendaal** (VVD) vond de vergelijking van gedeputeerde Olthof tussen medewerkers van de OD en accountants enigszins afkeurend klinken en hoopt dat het niet zo bedoeld was. *Horses for courses*. De heer Roosendaal zou willen dat ieder in zijn eigen vakgebied op dezelfde wijze werd opgeleid als de gemiddelde registeraccountant in Nederland. Maar naast de accountants zijn wel degelijk deskundigen nodig die ook de controle kunnen uitvoeren waarop de heer Mangal
1125 duidde.
1130

De heer Roosendaal onderschrijft van harte het voorstel van gedeputeerde Stigter om ook eens een werkbezoek af te leggen aan de OD teneinde te zien wat er nu echt gebeurt. Hij bemerkt dat men af en toe vanuit de eigen waarnemingen langs elkaar heen praat en aannames doet over hoe het
1135 hele risicotoezicht in Nederland werkt. Dat was in eerste termijn ook de vraag aan de collega's. De heer Roosendaal sluit aan bij de suggestie om een keer een college te krijgen over de wijze waarop het risicotoezicht in Nederland werkt en waar deskundigen dus tekortkomingen zien. Het sluitstuk is uiteindelijk wel dat er echt gecontroleerd moet worden. Hoe vaak moet dat dan gebeuren en is daar voldoende personeel voor in huis? Of moeten de OD's mensen inhuren van bijvoorbeeld
1140 deskundige laboratoria? Het is goed om te bespreken hoe dat ook op andere plekken, andere terreinen en wellicht zelfs in andere landen gebeurt. De heer Roosendaal is benieuwd hoe ze het bijvoorbeeld in België en Duitsland aanpakken. Het is in ieder geval wenselijk om één beeld krijgen van de intentie van het stelsel. Het functioneert nu een jaar of vijftien. Waar gaat het fout? En kan er per beleidsterrein worden aangegeven waar er extra middelen moeten worden ingezet om de
1145 risico's te dichten? Uiteindelijk is het een politieke keuze om te bepalen hoeveel geld ervoor over is om het restrisico te verminderen.

Visitaties zijn als extra middel altijd prima, maar de heer Roosendaal meent dat er genoeg analyses liggen. Het is nu aan de provincie om aan te geven wat er goed is aan het stelsel en op welke
1150 punten zij zaken kan verbeteren. Gedeputeerde Olthof gaf terecht aan dat sommige zaken ook in Den Haag verbeterd moeten worden. Laat de provincie zich echter richten op hetgeen zij zélf kan doen.

De **voorzitter** heeft het voorstel genoteerd om een werkbezoek bij een van de OD's af te leggen om te kijken hoe het eraan toegaat met de vergunningverlening en dergelijke. Zij concludeert dat die
1155 behoefte aanwezig is bij de Statenleden.

Tot slot geeft de voorzitter het woord aan de gedeputeerden voor een korte tweede termijn.

1160 Beantwoording door gedeputeerde **Olthof** (PvdA)

In antwoord op de opmerking van Statenlid Kostic (PvdD) over de VTH-taken geeft gedeputeerde Olthof aan dat het in dezen gaat over de wijze waarop het toezicht bij de Omgevingsdiensten is geregeld. Dat is een ander vraagstuk dan de IBT-vraag hoe er bij de gemeenten mee wordt omgegaan. De bevoegdheid van GS gaat niet zo ver als Statenlid Kostic schetst. Daar zit dus wel een groot onderscheid in. Hoe is de IBT bij de Omgevingsdiensten geregeld en hoe gaat de gemeenten om met de uitvoering van en vergunning? Hoe registreren zij dit en hoe zien zij erop toe? Dat verschil moet onder ogen worden gezien?

Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):

1170 In reactie op de artikelen van Follow the Money met de titel 'Intellectuele prostitutie' in de milieuadvieswereld merkt gedeputeerde Stigter op dat dit agendapunt aanvankelijk bedoeld was als een discussie tussen de Statenleden onderling. De gedeputeerden doen mee aan het gesprek omdat er ook een correlatie wordt gelegd met de commissie Van Aartsen. Van Aartsen gaat niet in op de artikelen van Follow the Money. Gedeputeerde Stigter ziet derhalve weinig mogelijkheid om daar nu op te reageren. Het hangt ook een beetje af van de vervolgstappen van onderhavig discussiestuk en de wijze waarop het tot GS komt. Dan worden ze uiteraard wel gedwongen om hierop te reageren. Gedeputeerde Stigter kende het stuk overigens niet en heeft het in voorbereiding op de discussie gelezen. Dat is de status die het heeft.

1180 De **voorzitter** geeft tot slot Statenlid Kostic (PvdD) de gelegenheid om haar resterende tien seconden te benutten.

Statenlid **Kostic** (PvdD) constateert een breder draagvlak voor een betere risicoanalyse dan de VVD, ook wat betreft de reflectie op Follow the Money. Zij hoopt dat GS hier alsnog mee komen. Anders zal de Partij voor de Dieren het verder invullen middels een initiatiefvoorstel of motie. Dat zal zij nog bezien met de andere partijen.

De **voorzitter** rondt de behandeling van dit agendapunt af.

1190 De heer **Roosendaal** heeft nog een punt van orde. Statenlid Kostic kijkt eigenlijk naar GS, maar hij hoort GS zeggen dat het een onderlinge discussie betreft. Moeten PS zelf niet het initiatief nemen met behulp van de ambtelijke ondersteuning om een sessie te organiseren over hoe het risicotoezicht nu is ingeregeld? Het zou wenselijk zijn om aan de hand van alle informatie die er ligt per beleidsdoeleind te formuleren waar er tekortkomingen in het toezicht zijn? Aan de hand van het bezoek dat gedeputeerde Stigter voorstelt kan er vervolgens nadere overleg over verkregen worden. Aansluiten kan dan met elkaar worden geconstateerd waar de provincie meent dat zij extra op zou moeten inzetten om de risico's waar nodig te verkleinen. De heer Roosendaal zou er dus voor willen pleiten om niet de risicoanalyse van GS af te wachten. Volgens hem is dat namelijk niet in lijn met hetgeen net met elkaar besproken is.

1200

De **voorzitter** concludeert dat dat de intentie is. Statenlid Kostic noemde dat de commissie daar misschien zelf voor aan zet zou zijn en dat de commissieleden zich hierop kunnen beraden. De voorzitter raadt de leden derhalve aan om gezamenlijk na te denken over een eventueel vervolg. Gelet op de tijd rondt zij het agendapunt af en gaat zij over tot een korte schorsing.

1205

Schorsing van 14.15 tot 14.22 uur

2.c Agenderingsverzoek VVD, SP en PvdA C naar B Ingekomen mail FNV Tata Steel plan Groen Staal MET UITNODIGING VAN CIE. RWK

1210

De **voorzitter** heropent de vergadering. Op verzoek van de heer Roosendaal (VVD), de heer Smaling (SP) en de heer Leerink (PvdA) is onderhavig stuk van de C-agenda naar de B-agenda verplaatst. Ook de commissie RWK is bij de behandeling van dit agendapunt aanwezig, alsmede gedeputeerde Stigter.

1215

De voorzitter geeft als eerste het woord aan de spreker die zich voor dit agendapunt heeft aangemeld, te weten de heer Berghuis. Hij is vakbondbestuurder van FNV Tata Steel en tevens indiener van het plan Groen Staal. Aansluitend is er gelegenheid voor de commissieleden om toelichtende vragen te stellen, waarna de inhoudelijke discussie gevoerd kan worden.

1220

Inspreker

De heer **Berghuis** spreekt in als vakbondsbestuurder van FNV Tata Steel:

1225

"Goedemiddag. Allereerst dank aan de verzoekers en ook de andere commissieleden die onze toelichting willen horen. Wij hebben ons plan op drie politieke niveaus gestuurd: aan de gemeenteraden van de rondom Tata gesitueerde gemeenten, aan de Provinciale Statenleden alsmede aan de Kamercommissie Economische Zaken en Klimaat. Het plan hebben wij op 14 mei jl. gelanceerd. De vraag die ons al meerdere keren is gesteld, luidt: "Waarom komt de FNV nu met zo'n plan?" In de eerste plaats zijn wij een grote bond in IJmuiden. In de tweede plaats is er in Noord-Holland een enorme discussie gaande, via de media en in de politiek, over allerlei aspecten van het staalbedrijf op het terrein van milieu en (te weinig) verduurzaming. Dat is een belangrijke reden om met dit plan te komen.

1230

1235

Advocaat Bénédicte Ficq heeft een strafzaak aangespannen tegen Tata Steel, de Onderzoeksraad voor de Veiligheid start een nader onderzoek en RIVM komt met verdere rapporten. Hoeveel kun je als bedrijf hebben? Het houdt niet op. De FNV wil derhalve met een plan komen dat toch wat sneller gaat dan Tata Steel voor ogen heeft. Bovendien zit Tata Steel in een situatie met een Indiase eigenaar, een Europese directie en een Nederlandse directie. Soms is die onderlinge samenhang er niet (voldoende) en kost het Tata Steel Nederland moeite om met een goed plan te komen en met goede investeringen die nodig zijn voor de toekomst.

1240

De kern van het plan is om sneller over te gaan op duurzame installaties, direct reduced iron (DRI) en elektrische ovens. Bestel die bij wijze van spreken morgen al, want dan kun je tussen drie en vier jaar tot een andere ijzer- en staalconfiguratie komen. Dat betekent in dit geval ook dat de omstreden Kooksfabriek 2, die eigenlijk al een tijd op z'n eind is, niet meer opgelapt hoeft te worden en dat die sneller uit bedrijf kan. Dat betekent automatisch ook -- een beetje onder het mom van "gooi geen oude schoenen weg voordat je nieuwe hebt" -- dat Hoogoven 6 kan sluiten. Hoogoven 6 en de kooksfabrieken zijn de grote veroorzakers van CO₂ en leiden tot overlast in de omgeving. De FNV zegt dus eigenlijk: "Sla twee vliegen in één klap door te komen tot die andere

1250

configuratie, waarbij het geld dat besteed zou worden aan opslag op zee, oftewel CCS, beter ingezet kan worden voor installaties die direct al tot verduurzaming leiden, en eigenlijk al meteen CO₂-uitstoot vermijden." Hierover is FNV Tata Steel aan het lobbyen bij de Tweede Kamercommissie. Vorige week hebben we op het Plein in Den Haag gestaan. Van alle partijen, van links tot rechts, kregen we behoorlijk veel steun en opmerkingen als: "Hé, wat de FNV doet, is heel interessant." Nu hebben we als FNV dit niet zelf verzonnen. Al enige maanden staan we in contact met een aantal oud-directeuren en wetenschappers in de zogeheten werkgroep Zeester. Deze heeft een strategisch plan 2020–2050 ontwikkeld. Belangrijke delen van dat plan hebben wij overgenomen en gegoten in het FNV plan Groen Staal.

Wij willen in ieder geval dat u inzicht heeft in ons plan. Daarnaast willen wij u ook vragen of er politieke steun is voor dit plan, omdat Tata Steel enorm belangrijk is voor Noord-Holland. In die zin vragen wij nogmaals om uw steun."

De **voorzitter** bedankt de heer Berghuis voor diens toelichting en geeft de Statenleden de gelegenheid om vragen te stellen.

De heer **Leerink** (PvdA) bedankt de heer Berghuis voor het initiatief en voor het plan. De Partij van de Arbeid is daar zeer verheugd over. De heer Berghuis gaf aan dat het plan ook in Den Haag is neergelegd bij de Kamercommissie EZK. Is er al over gesproken met de staatssecretaris? En wat zijn de reacties tot nu toe? Wordt het plan omarmd? Gaat men erachter staan? Hoe hangt de vlag er op dit moment bij?

De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) antwoordt dat staatssecretaris Yeşilgöz-Zegerius ook op het podium heeft gesproken. Zij gaf behoorlijk wat steun. De laatste reactie die de heer Berghuis van haar heeft gekregen, overigens in het openbaar via Twitter, is dat ze heel snel met de FNV om tafel gaat.

De heer **Klein** (CU) bedankt de heer Berghuis voor het plan. Hij heeft het met veel plezier gelezen en is blij dat er niet alleen gekeken wordt naar de korte termijn, maar juist ook naar de wijze waarop de duurzaamheid op lange termijn vormgegeven kan worden. In Het Financieele Dagblad van heden stond een artikel over de onzekerheid waarmee de nieuwe technologie nog omgeven is. Kan de heer Berghuis daar iets over zeggen? Hoe schat hij de risico's in en hoe zouden die beperkt kunnen worden?

De heer Berghuis presenteert het plan in de trant van "of-of": "We zouden dit plan moeten doen in plaats van de inzet op CO₂-afvang en eventuele -opslag." Tegelijkertijd is straks sprake van een overgangsperiode waarin met gas gewerkt moet worden. Alsdan komt er ook CO₂ vrij. De heer Klein informeert derhalve of er ook een "en-en"-scenario denkbaar is, waarbij dan nu wordt ingezet op waterstof én tegelijkertijd in de komende transitiefase ook de afvang van CO₂ wordt geregeld?

De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) antwoordt dat er dan twee keer investeringen moeten worden gedaan. FNV Tata Steel doet op dit moment een beroep op de overheid om de investering voor CCS achterwege te laten en dat geld te gebruiken voor het investeren in duurzame installaties. De heer Berghuis kent de kas van de overheid niet, maar vreest dat zij niet tweemaal geld wil uitgeven, ook

niet als het gaat om een tijdelijke opslag. Immers, het is nog steeds een tijdelijke oplossing. Zoals terecht werd opgemerkt in Het Financieele Dagblad kan Tata Steel niet direct overgaan op waterstof. De heer Berghuis heeft zelf ook een bijdrage geleverd aan het artikel. Er is een
1300 tussenfase met aardgas nodig. Heel langzaam, vanaf 2028, komen er vanuit de Eemshaven, via Shell in een coalitie met andere exploitanten, waterstofmogelijkheden langs IJmuiden. Via leidingen kan het opgebracht worden. De informatie van FNV Tata Steel is dat hiertoe serieuze mogelijkheden zijn en dat er al gesprekken plaatsvinden met Shell om de opties voor IJmuiden te bekijken. Waterstof is immers absoluut dé toekomst voor het maken van ijzer en staal.

1305 De heer **Klein** (CU) geeft aan dat zijn eerste vraag hiermee nog niet volledig beantwoord is. In Het Financieele Dagblad ging het ook over de economische risico's die samenhangen met het nu al inzetten op waterstof. Her en der wordt het toegepast en technisch gezien kan het, maar men is nog wel wat onzeker of het ook economisch haalbaar is. Hoe kijkt de heer
1310 Berghuis daartegenaan?

De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) beaamt dat het niet direct mogelijk zal zijn. Er is een tussenfase met aardgas nodig om de ovens te laten draaien. In die tussenfase komt er vanuit de Eemshaven wel steeds meer waterstof. Dat betekent dat er in 2030 een combinatie van gas en waterstof zal
1315 zijn. Een en ander is verweven in het plan Groen Staal en staat ook in het plan de werkgroep Zeester.

De heer **Roosendaal** (VVD) sluit zich aan bij de verhelderende vragen van de heer Klein (CU). Hij zou het interessant vinden als de heer Berghuis nog wat verder kan ingaan op de "en-
1320 en"-situatie en op hetgeen FNV Tata Steel precies van de overheid verwacht. Voor de watertransitie is vooral de infrastructuur van belang. De heer Roosendaal neemt aan dat die door de overheid zal worden aangelegd. Als die er is, is dan ook voldoende bewezen dat de door de afnemers vereiste kwaliteit van het staal kan worden gehaald? En is er aanvullende wet- en regelgeving nodig om een gelijk speelveld te creëren om het kostenverschil goed
1325 te maken? Als China nog steeds met steenkool blijft produceren, is het dan niet noodzakelijk dat de overheid op Europees niveau wetten gaat aannemen om ervoor te zorgen dat groen staal de norm wordt? Daar gaat natuurlijk tijd overheen. Hoe kijkt de heer Berghuis daartegenaan?

1330 De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) zou liever zien dat de stap CCS wordt overgeslagen. Dat heeft ook te maken met het feit dat als je CO₂ op zee gaat opslaan, dat ook betekent dat Kooksfabriek 2 tot 2034 open zal moeten blijven. Dat vindt FNV Tata Steel onbestaanbaar. Dat kan niet voor de omgeving. De stap naar waterstof moet dus sowieso gezet worden. Een "en-en"-scenario met CCS leidt enkel tot vertraging. Volvo en Volkswagen willen graag een groen label, maar het is maar zeer
1335 de vraag of dat label ook afgegeven kan worden als er sprake is van CO₂-opslag op zee. FNV Tata Steel meent derhalve dat het veel beter is om de stap van CO₂-opslag over te slaan en gelijk met duurzame installaties te komen.

De **voorzitter** hoorde de heer Roosendaal ook de vraag stellen of de kwaliteit van staal daarmee
1340 geborgd is. Is deze vraag beantwoord?

De heer **Roosendaal** (VVD) herhaalt zijn vraag of er voldoende bewezen technieken zijn

waarmee staal kan worden geproduceerd dat voldoet aan de eisen van afnemers als Volvo.

1345 De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) geeft aan dat met behulp van de elektraovens staal tot 100% recyclebaar is. Je moet wellicht wel bekijken welke staalkwaliteit benodigd is. Maar met DRI kan in principe een hoge staalkwaliteit worden gerealiseerd.

1350 De heer **Smaling** (SP) bedankt de heer Berghuis voor het interessante plan. Verhouden de hiermee gemoeide kosten zich enigszins tot de kosten voor ondergrondse CO₂-opslag? CCS maakt naar alle waarschijnlijkheid kans op het SDE++-subsidierégime. Het is wellicht te vroeg om te zeggen dat een nieuw plan als dit zich daar ook voor kwalificeert. Koerst FNV Tata Steel er wel op dat men niet in een staatssteunprobleem belandt? Of is enkel naar de inhoud gekeken en wat minder naar de financiële kant?

1355 De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) geeft toe dat er inderdaad een risico bestaat dat Tata in een staatssteunprobleem belandt. Dat signaal is ook vanuit Europa geuit. FNV Tata Steel heeft geen schatting van de kosten gemaakt. Verwacht wordt echter dat met de helft van de geraamde kosten voor ondergrondse CO₂-opslag in de eerste fase al tot duurzame installaties kan worden gekomen.
1360 CO₂-opslag is bovendien op tijdelijke basis, zodat in dat geval heel veel geld wordt uitgegeven voor iets tijdelijks. Met het plan Groen Staal kan dit worden vermeden. FNV Tata Steel weet geen exacte bedragen, want dit betreft in zekere mate ook bedrijfsgeheim. Ook binnen de overheid doen ze er wat mistig over. De FNV heeft echter uit diverse hoeken serieuze informatie ontvangen dat het om honderden miljoenen gaat. Dat is heel veel geld voor een maatregel waarbij CO₂ nog steeds
1365 aan de orde is.

De **voorzitter** vraagt de heer Berghuis om de vragen iets bondiger te beantwoorden.

1370 Mevrouw **Gonggrijp** (D66) dankt de FNV voor de indiening van het plan Groen Staal en voor de inzet op een duurzame staalfabriek met behoud van werkgelegenheid. Onderdeel van het plan is ook een haalbaarheidsonderzoek in de komende periode. Er zijn al heel veel vragen gesteld, ook naar aanleiding van het artikel in het FD. Wat nu als het haalbaarheidsonderzoek niet tot de gewenste uitkomst leidt? Heeft de FNV ook een plan B?

1375 De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) antwoordt dat de FNV inderdaad het liefst zo snel mogelijk een onafhankelijke haalbaarheidsstudie wil laten uitvoeren. Hierover is de FNV in gesprek met Tata Steel en met het ministerie van Economische Zaken. Een haalbaarheidsstudie is natuurlijk de beste bron om routes naast elkaar te leggen. Er wordt dan gekeken naar de financiële, economische en juridische aspecten om te komen tot een goede route. De heer Berghuis acht het verstandig om het
1380 thans met Tata Steel te bespreken, zodat er snel met een haalbaarheidsstudie kan worden begonnen.

1385 De heer **Mangal** (DENK) heeft twee vragen. Ten aanzien van de vlamboogovens wordt gesteld dat er na ingebruikname daarvan beduidend minder CO₂ wordt uitgestoten en de overlast fors wordt teruggedrongen. Wat is "beduidend minder" en welke overlast wordt er bedoeld? Als het chemische vervuilingsproces hetzelfde blijft, hoe pakt het dan uit voor de stankoverlast en voor de algehele volksgezondheid? Waarom zouden die afvangmethoden, indien daar sprake van is, niet nu al kunnen worden ingevoerd?

1390 De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) geeft aan dat de omgeving op dit moment het meeste last heeft van Kooksfabriek 2. Men heeft zelfs verzocht om deze per direct te sluiten. Het is heel moeilijk om dat te bewerkstelligen, ook economisch gezien. FNV Tata Steel meent echter dat op het moment dat DRI en elektrische vlamboogovens in gebruik worden genomen, de Kooksfabriek heel snel gesloten kan worden. Derhalve kiest zij voor die invalshoek. Dat betekent automatisch ook dat
1395 Hoogoven 6 dichtgaat en dan gaat de omgeving substantieel minder last krijgen van stank en dergelijke.

Mevrouw **Er** (GL) bedankt de heer Berghuis voor het plan. De GroenLinks-fractie is hier heel blij mee. Mevrouw Er vraagt of de haalbaarheidsstudie zich enkel richt op de financiële
1400 haalbaarheid van de businesscase of wordt er ook een vergelijking gemaakt tussen de impact van beide plannen.

De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) antwoordt dat de haalbaarheidsstudie zich richt op beide invalshoeken, dus zowel financieel als qua impact.

1405 Statenlid **Kostic** (PvdD) heeft drie vragen.

De **voorzitter** verzoekt Statenlid Kostic om het tot één vraag te beperken.

1410 Statenlid **Kostic** (PvdD) vraagt of de heer Berghuis zich bewust is van het feit dat de provincie de Provinciale Coördinatie Regeling (PCR) wil toepassen waardoor het vergunningsproces voor de afvang van CO₂ versneld kan plaatsvinden. Begrijpt Statenlid Kostic nu goed dat FNV Tata Steel betrokken is bij een maatschappelijke kosten-
1415 batenanalyse (MKBA)? En heeft FNV Tata Steel er vertrouwen in dat als PS de PCR goedkeuren, er uiteindelijk een eerlijke afweging wordt gemaakt tussen het plan van de FNV en het plan van CO₂-opslag op zee?

De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) meent dat de onafhankelijke haalbaarheidsstudie dat moet uitwijzen. Hij realiseert zich dat de provincie gaat over de PCR-regeling en dat daar een besluit
1420 over moet komen. De heer Berghuis denkt dat het goed is om gebruik te maken van de regeling, aangezien het gemeten wordt aan de hand van de haalbaarheidsstudie. Over beide routes kan dan goed objectief geoordeeld worden. Het is goed om het naast elkaar te leggen.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) bedankt de heer Berghuis voor diens toelichting. Zij vraagt
1425 of de FNV ook gesprekken voert met de directie van Tata. Zitten c.q. komen partijen mogelijk op één lijn?

De heer **Berghuis** (FNV Tata Steel) antwoordt dat er op dit moment gesprekken plaatsvinden over de haalbaarheidsstudie. Tata Steel gaat zelf ook met een aantal deskundigen een werkgroep
1430 inrichten. De FNV wil echter per se dat er een haalbaarheidsstudie op onafhankelijke basis komt. De directie van Tata en de FNV kunnen elkaar absoluut vinden, maar tegelijkertijd zijn er natuurlijk belangenverschillen. De FNV is niet voor niets op 14 mei jl. met haar eigen plan gekomen. Er zijn immers grote toekomstige risico's voor de werknemers.

1435 De **voorzitter** bedankt de heer Berghuis voor het plan Groen Staal, voor diens inbreng en voor de beantwoording van de vragen. De commissie zal dadelijk het agendapunt inhoudelijk behandelen. Gedeputeerde Olthof is helaas niet in de gelegenheid om de behandeling bij te wonen in verband met andere verplichtingen. Gedeputeerde Stigter is echter wel aanwezig. De voorzitter schorst de vergadering gedurende twee minuten.

1440

Schorsing van 14.15 – 14.22 uur

De **voorzitter** heropent de vergadering en gaat over tot de inhoudelijke behandeling van het agendapunt. Ze geeft als eerste het woord aan de indieners (VVD, PvdA en SP).

1445

Eerste termijn

De heer **Smaling** (SP) vindt het mooi dat naar aanleiding van een dergelijk C- naar B-agendaverzoek een uitgebreide discussie kan plaatsvinden en men van de indiener te horen krijgt wat er allemaal aan ten grondslag ligt. De hoofdvraag voor de SP is hoe GS hierin staan. Het is een verrassend plan dat niet in de lijn der verwachtingen lag. Tegelijkertijd verhoudt het zich misschien slecht tot de plannen rondom de ondergrondse CO₂-opslag, waarbij PS nog moeten stemmen over een Coördinatieregeling. Daarnaast heeft het FNV-plan misschien ook een andere tijdshorizon dan de road map, de agenda Tata Steel 2020–2025. Krijgen GS niet meteen koudwatervrees bij zo'n
1450 nieuw plan dat niet helemaal aansluit bij de eigen acties. Anderzijds kan de heer Smaling zich voorstellen dat GroenLinks-gedeputeerde een plan als Groen Staal zal verkiezen boven ondergrondse CO₂-opslag, die natuurlijk een tijdelijke end-of-pipe-oplossing betreft.

1455

Het plan Groen Staal kan vooralsnog niet mee in het SDE++-subsidierégime. Wat zou er nodig zijn om dit alsnog te bewerkstelligen, opdat er niet tegen ongeoorloofde staatssteun wordt
1460 aangelopen? Hoe hebben andere landen hun Parijsakkoorden vertaald? Gaat dat ook via subsidieregelingen en lijken die enigszins op elkaar? Is dit plan straks toegestaan van Brussel? En willen GS zich hiervoor inzetten?

De heer **Leerink** (PvdA) sluit zich graag aan bij de hoofdvraag van de heer Smaling (SP). Hoe staan GS erin? Het moge duidelijk zijn dat de Partij van de Arbeid graag ziet dat er een
1465 haalbaarheidsstudie komt. Zij zou voorts graag zien dat er voor versnelling wordt gekozen en dat de stap naar CO₂-opslag wordt overgeslagen. Ook wat betreft alle leefbaarheidscomponenten en gezondheidswinst die behaald kunnen worden, zou het mooi zijn als de Kooksfabriek op korte
1470 termijn kan sluiten. Het zou ook mooi zijn als er een reëel afwegingsmoment kan plaatsvinden met betrekking tot de ondergrondse CO₂-opslag. De heer Leerink heeft begrepen dat hierover ook in Den Haag wordt gesproken. Op 8 juli a.s. is er wederom een Kamerdebat. Er klinken signalen dat het niet vanzelf goedkomt. Mocht het college achter onderhavig plan staan, dan zou de heer Leerink graag van GS willen weten wat op dit moment hun inspanningen richting Den Haag zijn om
1475 ervoor te zorgen dat de haalbaarheidsstudie ook serieus van de grond komt en dat het daadwerkelijk kansrijk is. Op het moment dat de miljarden voor de ondergrondse CO₂-opslag zijn uitgegeven, zal het immers heel lastig worden om op korte termijn ook weer miljarden te vinden voor de investering in waterstof.

1480 Het is mooi dat het plan er nu ligt en dat de FNV zich erachter schaaft. De PvdA wil echter heel

graag horen wat GS richting Den Haag doen, aangezien aldaar ook een belangrijke mate van steun zal moeten zijn en tot daden moet worden overgegaan. En wat zouden PS nog kunnen doen om de druk richting de Kamer op te voeren?

- 1485 De heer **Roosendaal** (VVD) begrijpt dat er verschillende haalbaarheidsonderzoeken worden uitgevoerd. De FNV spreekt over een onafhankelijke haalbaarheidsstudie. De heer Roosendaal meent dat het ook handig zou zijn als er een haalbaarheidsstudie van de directie van Tata ligt, opdat daarop gereflecteerd kan worden. Hoe gaat de provincie echter aansluiten bij een haalbaarheidsstudie, met name wat betreft hetgeen van de overheid wordt verwacht? Gedeputeerde
- 1490 Olthof (PvdA) gaf reeds aan dat er soms wetten en regels moeten worden aangepast. De heer Roosendaal reflecteerde er ook al op met de vraag of een gelijk speelveld voor groen staal wenselijk zou zijn ten opzichte van niet-groen staal. Hoe gaat de overheid dit stimuleren?

- De heer **Smaling** (SP) vroeg hoe het dan staat met de concurrentieregels. De belangrijkste vraag is wellicht of moet worden overgaan tot een "of-of"-scenario. Of moet de provincie misschien toch kiezen voor de "en-en"-situatie, waarbij eerst tot CO₂-opslag wordt overgegaan? De doorlooptijden van dergelijke vraagstukken zijn heel lang. Dat is jammer, want de CO₂-opslag betreft een tijdelijke oplossing en kost heel veel geld. Het zou natuurlijk heel mooi zijn als dat vermijdbaar is. Wanneer de provincie een uiteindelijke beslissing kan nemen, hangt weer samen met het
- 1495 haalbaarheidsonderzoek. Is gedeputeerde derhalve van plan om een eigen haalbaarheidsonderzoek te beginnen of sluit hij aan bij een bestaand haalbaarheidsonderzoek? Kan hij daarin dan ook vooral de rol van PS duidelijk maken en aangeven of Tata in staat is tot de bijbehorende investeringsopgave? Hoeveel geld heeft het bedrijf daarvoor nodig van de overheid, en past dit binnen de regels?

- 1500
- 1505 De heer **Klein** (CU) is blij met de agendering van onderhavig thema. Naar aanleiding van de vergunningsprocedure is er reeds over gesproken. De ChristenUnie is heel enthousiast over het idee, maar zij realiseert zich ook dat er nog veel onzekerheid is. De heer Klein vond de samenvatting in Het Financieele Dagblad van heden wel aardig: "*Het is bekend dat we op de lange termijn naar waterstof gaan voor staalproductie.*" De provincie staat nu voor de keuze om de overstap op korte termijn te doen, tegen hoge kosten en met een groot risico. Of zij schuift het op de lange baan en investeert eerst in andere technieken, waarbij overigens wel minder risico's zijn. Dit is een lastig dilemma.

- 1515 Het is goed dat de haalbaarheidsstudie is toegezegd, want de ChristenUnie vindt het heel belangrijk dat de afweging wordt gemaakt op basis van zo veel mogelijk kennis en dat en men nu niet in een fuik zwemt in de trant van: "*We hebben eerst gedacht aan CCS en daarom is dat nu ook de route waarop we doorgaan.*"

- 1520 De ChristenUnie heeft een aantal vragen die te maken hebben met het op versnelde termijn realiseren van de waterstofroute. Wat kan de provincie doen om de risico's van een versnelde overstap op waterstof te beperken? De heer Klein heeft zelf het "en-en"-scenario nog niet losgelaten. Op de lange termijn kan CO₂ als grondstof voor allerlei producten wellicht best zinvol zijn. Is het derhalve ook een mogelijkheid om nu in te zetten op de afvang van CO₂? Hoe kijken GS
- 1525 daartegenaan? De heer Klein heeft begrepen dat in de overgangsperiode nog heel veel CO₂ bij de productie vrijkomt, zelfs als nu de overstap naar waterstof wordt gemaakt. Staalproductie helemaal

zonder CO₂ is niet te realiseren. Zou er dan wellicht toch bekeken moeten worden of het mogelijk is om op de korte termijn door te gaan met de afvang van CO₂ en om tegelijkertijd in te zetten op het waterstoftraject? Zouden GS zich willen inzetten om er in ieder geval bij het Rijk voor te zorgen dat deze optie heel goed bekeken wordt? En kunnen GS lobbyen om de subsidiedeadline, die zeer snel nadert en de keuze veelal richting CCS duwt, uit te stellen? Kunnen GS zorgen voor wat meer adempauze om een verantwoorde keuze te maken?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) merkt op dat Tata allerlei zaken produceert, inclusief geluid, die schadelijk zijn voor de gezondheid van de mensen die in de nabije omgeving wonen. CO₂ hoort daar niet bij. Het is volkomen van de gekke om 5 megaton CO₂ per jaar op zee op te slaan, terwijl de natuur er iets minder dan drieënhalve minuut over doet om die hoeveelheid te produceren. CO₂-reductie heeft de afgelopen 540 miljoen jaar plaatsgevonden. We hebben nog maar 6% over. Vandaar het huidige gevaarlijk lage niveau. Als je van groen houdt, dan houd je van CO₂. Groen houdt van CO₂. Te weinig CO₂ betekent einde groen. Op een of andere manier wil dat maar niet tot de mensen doordringen. De gehele mensheid, laat staan Tata Steel, slaat nog geen deuk in een pakje boter wat betreft het CO₂-gehalte in de atmosfeer. Het is gewoon een jacht op een niet bestaand probleem. De heer Van Tiggelen weet echter niet hoe je dat moet bestrijden. Suggesties zijn welkom.

De heer **Mangal** (DENK) denkt dat de natuur niet zo veel problemen heeft met zoveel CO₂ in de lucht. De natuur overleeft ons wel. De vraag is alleen of de mensen wel blij zo zijn met zoveel CO₂ in de lucht en of zij dat allemaal kunnen overleven?

De heer **Van Tiggelen** (PVV) antwoordt dat als de huidige dalende trend, die al 540 miljoen jaren gaande is, doorzet, de mens het niet gaat overleven. Dus uiteindelijk gaat het CO₂-gehalte wel degelijk een probleem worden, maar in die zin dat er het juist te laag zal zijn. Dan kan er immers geen plantje meer leven en verdwijnt de hele voedselketen. De huidige stijging komt overigens niet door de mens, maar betreft een vertraagde reactie op de Middeleeuwse warmteperiode, zoals blijkt uit de ijsboringen op Antarctica. Dit verschijnsel staat bekend als de "*800-year lag*". De natuur reageert namelijk op veranderingen in temperatuur. Het CO₂-gehalte loopt daar achteraan. Hoe komt dat? Warm water kan minder CO₂-bevatten. Wat gebeurt er als men een ongekoeld blikje bier of fris opendoet? Het CO₂ spuit eruit, want warm water kan minder CO₂ bevatten. Dat is gewoon natuurkunde. Het lijkt echter geen indruk te maken op het commissiegezelschap. De activisten maken de dienst uit en worden zelfs uitgenodigd in Den Haag bij de informateur om hun verhaal te doen. Wetenschappers staan gewoon buitenspel in dit verhaal. Dit hindert de PVV. Waarom wordt er niet gewoon naar de feiten en de metingen gekeken? Waarom wordt er niet gekeken naar het feit dat de planeet sinds 1998 helemaal niet opwarmt?

De heer **Klein** (CU) wilde bijna afzien van zijn interruptie. De heer Van Tiggelen houdt wederom een indrukwekkend betoog waarin hij ontzettend veel feiten en kennis tentoonstelt. Tegelijkertijd staat het voor de heer Klein onomstotelijk vast dat het CO₂-percentage in de lucht de afgelopen jaren toeneemt en thans op een enorm hoog niveau is. De PVV en de ChristenUnie verschillen met elkaar van mening over de vraag of de mens daarin een rol heeft.

De heer Klein haakte aan op de opmerking van de heer Van Tiggelen dat de natuur in drie

1575 minuten de hoeveelheid CO₂ kan opnemen die men middels CCS voornemens is om op te slaan. Dat is natuurlijk helemaal waar, maar tegelijkertijd produceert de natuur ook heel veel CO₂. Het probleem is niet zozeer het feit dat de natuur zo veel doet en de mens zo weinig kan opnemen, maar dat de balans zoek is. Er moet getracht worden om deze te herstellen, zodat de menselijke uitstoot van CO₂ ook gecompenseerd wordt door de mens.

1580 De heer **Van Tiggelen** (PVV) meent dat het een beetje vechten tegen de bierkaai is, nu hij het enige commissielid met een beetje feitenkennis is. De natuur produceert 24.355 ton CO₂ per seconde. Wat de mens produceert in het hele proces van emissieabsorptie heeft geen meetbare invloed. In theorie bestaat die invloed wel en er zijn ook pogingen gedaan om het uit te rekenen. Sinds 1850 zou het iets van 13 tot 15 arts per million (PPM) zijn. Bovendien is er nog het natuurkundige feit dat met meer CO₂ het niet mogelijk is om de planeet op te warmen. Met de groeten van professor 1585 William Happer van Princeton University. De heer Van Tiggelen zit hier echter niet om een natuurkundecollege te geven. Er zijn nog allerlei andere redenen aan te voeren waarom het voorstel Groen Staal zijns inziens niet goed is. Zo is wind een onbetrouwbare bron van energie. Staalproductie is nogal energie-intensief. Indien gewenst kan de heer Van Tiggelen aan de heer Klein een literatuurlijst overhandigen met publicaties over de vraag waarom waterstof geen 1590 oplossing is. Hij beveelt als eerste het boek *The Hydrogen Illusion* van professor Samuel Furfari aan.
Kort samengevat vindt de PVV het plan Groen Staal geen goed plan.

1595 Mevrouw **Er** (GL) geeft aan dat GroenLinks heel blij is met het agenderingsverzoek van het plan van de FNV en werkgroep Zeester. Het biedt een alternatief voor het afvangen en opslaan van CO₂, waartoe Tata Steel thans nog voornemens is. Zoals eerder aangegeven heeft het alternatief Groen Staal de absolute voorkeur van GroenLinks. Hoewel de partij CO₂ liever in de grond dan in de lucht ziet, geldt voor GroenLinks dat CO₂-opslag enkel aan de orde mag zijn als er geen andere mogelijkheid is. De FNV en de werkgroep Zeester hebben met dit plan eigenlijk al laten zien dat er 1600 een heel goed alternatief voorhanden is. De vraag is alleen of het haalbaar is. GroenLinks is dan ook voorstander van het uitvoeren van de haalbaarheidsstudie.

1605 De heer **Van Tiggelen** (PVV) heeft een vraag ter verduidelijking. Mevrouw Er gaf aan dat haar fractie de voorkeur geeft aan CO₂ in de grond ten opzichte van in de lucht. Hoe weinig CO₂ wil zij in de lucht hebben?

Mevrouw **Er** (GL) antwoordt dat zij daarvan geen berekening heeft gemaakt, maar dat het wat haar betreft, en voor zover nodig, zo weinig mogelijk moet zijn.

1610 De heer **Van Tiggelen** (PVV) heeft een vervolgvraag. Begrijpt hij het dan goed dat GroenLinks streeft naar een dorre planeet? Waarvan akte.

1615 Mevrouw **Er** (GL) is niet helemaal thuis in de CO₂-waarden zoals de heer Van Tiggelen met zijn achtergrond dat wel is. Zij vertrouwt in dezen echter volledig op de wetenschap.

Mevrouw Er vervolgt haar betoog. GroenLinks is zoals gezegd voorstander van onderhavig alternatief en is erg benieuwd naar de haalbaarheidsstudie. Daarin zou de partij wel willen zien dat er niet alleen een vergelijking de CO₂-reductie wordt gemaakt van, maar dat er ook zeker wordt

1620 gekeken naar de impact van de overlast op de omgeving. GroenLinks zou het namelijk zonde vinden als het gezien wordt als slechts een bijkomend voordeel van het alternatief, terwijl het zo'n essentieel onderwerp in deze casus is.

1625 Tot slot is GroenLinks net als andere partijen benieuwd hoe GS aankijken tegen het alternatief en of het ook daadwerkelijk hun voorkeur heeft, boven de oplossing van Tata Steel. Gaan zij dit vervolgens ook vertalen in hun communicatie richting het Rijk?

1630 Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) vindt het voorstel van de FNV de moeite waard om het verder te onderzoeken. Het CDA zou graag zien dat het wordt meegenomen in het proces rond de aanvraag van Tata voor de toepassing van de PCR voor het project Everest. Kan het derhalve meegenomen worden in de onderzoeken die nog verricht moeten worden?

Mevrouw **Gonggrijp** (D66) ziet af van haar inbreng, gelet op de vele vragen die reeds zijn gesteld. Zij wacht eerst de antwoorden van GS af.

1635 De **voorzitter** gaf reeds aan dat gedeputeerde Olthof thans niet aanwezig is bij de beraadslaging. Zij geeft derhalve het woord aan gedeputeerde Stigter voor diens beantwoording.

Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):

1640 Gedeputeerde Stigter geeft aan dat het thema zich een beetje bevindt op het terrein van beide portefeuilles. Het wordt gedomineerd door de fabricageroute van groen staal, die vooral klimaat gedomineerd is. Gedeputeerde Olthof houdt zich voornamelijk bezig met de korte termijn, het leefmilieu en de gezondheidsvraagstukken. Juist deze variant raakt beide portefeuilles.

1645 De heer Smaling (SP) sprak over "koudwatervrees". Gedeputeerde Stigter geeft aan dat er van koudwatervrees geen sprake is, niet bij hem als GL-gedeputeerde en ook niet bij het college. Voor alle duidelijkheid merkt hij op dat het college de groene variant een buitengewoon interessant alternatief vindt. Deze variant is eigenlijk een oplossing voor meerdere problemen. Het zet de staalindustrie wereldwijd op een moderne manier op de kaart. Ten tweede doet het wat tegen de CO₂-uitstoot. Ten derde heeft het vrijwel direct consequenties voor de leefbaarheid van de
1650 omgeving. Deze variant wint het derhalve altijd. Uiteindelijk is het ook de variant die de provincie moet nastreven. Dat is ook niet zozeer het punt. Het is meer dat de timing en de haalbaarheid op korte termijn een aantal vragen op dit vlak oproept. Een en ander wordt samengevat in het haalbaarheidsonderzoek. GS staan dus inhoudelijk achter de groene variant, maar zij hebben nog wel een aantal vragen. Deze hebben te maken met de technische haalbaarheid. De heer Burgers
1655 heeft heel goed neergezet dat het wel een andere manier van hoogwaardig staal maken betreft dan waar Tata nu heel erg op gericht is. Kan deze nieuwe vorm van staal maken dezelfde hoogwaardige kwaliteit leveren? Hierin zit ook een vraagstuk besloten rondom de afspraken in het Klimaatakkoord. Er zijn afspraken gemaakt over een CO₂-reductie van 49% in 2030, waaraan Tata als grootste uitstoter ook een heel belangrijke bijdrage moet leveren. In welke mate is die
1660 afgesproken CO₂-reductie ook mogelijk in de nieuwe variant en welke consequenties heeft het voor de uitvoerbaarheid van het Klimaatakkoord? Er is gevraagd of men überhaupt voldoende in staat is om groene waterstof te maken. Voorts zijn er enkele vragen gesteld over de financiële haalbaarheid van het stuk.

- 1665 Het college stelt zich op het standpunt dat het in beginsel positief staat ten opzichte van de onderhavige variant. GS zijn echter wel benieuwd naar de haalbaarheid ervan. Om die reden hebben ze reeds tijdens de bespreking rond de PCR aangegeven dat er nu een procedurele stap wordt gezet in de coördinatiereling, maar dat GS tegelijkertijd onderhavige variant serieus en onafhankelijk willen onderzoeken. Dat is de lijn waarvoor GS hebben gekozen en die zij ook naar
- 1670 andere partijen uitdragen. Op 8 juli a.s. is er een belangrijk debat in de Tweede Kamer. Dit gaat over de economische positie, maar ook over de leefbaarheid en het klimaat. In aanloop naar dit Kamerdebat spreekt gedeputeerde Stigter met enkele Kamerleden en zal hij de voorgestelde route uitdragen. Hij vindt het heel belangrijk dat er op korte termijn een serieuze en onafhankelijke haalbaarheidsstudie wordt verricht. Tot nu beluistert gedeputeerde bij eigenlijk alle partijen de
- 1675 bereidheid om hieraan bij te dragen. De heer Berghuis gaf aan dat hierover ook signalen vanuit Tata zelf zijn geuit. Gedeputeerde Stigter vindt het vooral belang dat ook het Rijk zich committeert aan het haalbaarheidsonderzoek. Op dit moment is dat nog niet helemaal helder. Gedeputeerde vindt het van dusdanig nationaal belang, ook gelet op de financiële bijdrage die voor de opslag wordt gevraagd, dat een dergelijk commitment van het Rijk mag worden verwacht. De
- 1680 staatssecretaris, al dan niet in demissionaire staat, zal deze ook nodig hebben in haar debat op dit vlak met de Tweede Kamer. Het is niet verstandig om 2 à 3 miljard euro te stoppen in CO₂-opslag in de Noordzee, terwijl na twee of drie jaar uit nieuwe inzichten blijkt dat de groene routevariant veel beter zou zijn voor de leefbaarheid en ook voor de CO₂-reductie. Dat wil je aan de voorkant hebben afgehecht. Het vergt om die reden dan ook een gezamenlijk haalbaarheidsonderzoek.
- 1685 Gedeputeerde acht het verstandig dat er één haalbaarheidsonderzoek komt, waarop zowel FNV, Tata Steel, werkgroep Zeester als het Rijk en misschien ook de provincie zijn aangehaakt. Er zijn meerdere haalbaarheidsonderzoek aangekondigd die met elkaar moeten concurreren. Uiteindelijk moet het echter één haalbaarheidsonderzoek worden. Dat is nu in ontwikkeling. Er wordt
- 1690 momenteel besproken hoe het eruit zou moeten zien. GS zullen daarin hun punten inbrengen. Een en ander valt voor de provincie nu niet in te schatten. De vragen die gedeputeerde Stigter zichzelf net stelde, kunnen thans nog niet worden beoordeeld. Dat zal echt moeten geschieden op het niveau van planbureaus en andere deskundigeninstellingen.
- 1695 Tegen de heer Smaling zegt gedeputeerde dat het klopt dat de SDE++-regeling nu niet is toegesneden op de groene staalvariant en überhaupt niet op waterstofproductie. Helder is dat de regeling wel is toegesneden op het afvangen en opslaan van CO₂. Daar kan de regeling voor benut worden. Dat is de reden dat Porthos in Rotterdam inmiddels een aanvraag heeft ingediend en dat er nu via de Everest-fabriek een tweede aanvraag wordt voorbereid. De SDE++-regeling is op dit
- 1700 moment echter niet toereikend. Dat heeft deels te maken met de wijze waarop de regeling nu is vormgegeven. Daarnaast speelt Europa een rol. Wat betreft een bijdrage aan waterstoffabricage constateert Europa dat waterstofproductie vele malen duurder is dan een aantal andere varianten en ligt er ook staatssteun op de loer. Financiën is derhalve een van de indicatoren om te bepalen of de variant haalbaar is.
- 1705 De meeste vragen van de heer Leerink (PvdA) heeft gedeputeerde Stigter reeds beantwoord. Het Kamerdebat op 8 juli is heel belangrijk. Vanuit GS zal hij zijn rol voor en achter de schermen vervullen. Mogelijk kunnen er ook nog via de achterban van de fracties enkele signalen worden meegegeven, maar dat is aan PS.
- 1710

De heer Roosendaal (VVD) wees op de "of-of"-variant en de "en-en"-variant. Zoals de heer Berghuis aangaf, lopen beide routes thans parallel opdat er geen tijd verloren gaat. Voorwaarde is echter dat er geen onomkeerbare besluiten op de CCS-route worden genomen, alvorens de uitkomsten van de haalbaarheidsstudie bekend zijn.

1715

Met het oog op de langere termijn noemde de heer Klein (CU) dat CO₂ een productiestof kan zijn. Dat is het thans ook al het geval. In zekere zin is het mogelijk om CO₂ af te vangen (via de Everest-fabriek) en te splitsen ten opzichte van de opslag. Het grootste deel van de investeringen (3 miljard) zit op de infrastructuur: het afvangen van CO₂, het transporteren naar de aardgasvelden en het afsluiten van het veld.

1720

Wat kunnen de provincie zelf doen. In reactie op de heer Klein (CU) merkt gedeputeerde dat de provincie waterstofproductie kan stimuleren. PS hebben vorig jaar ingestemd met het waterstofplan van de provincie, waarin zij haar rol pakt in het Noordzeekanaalgebied en Den Helder rondom de productie en het gebruik en vervoer van waterstof. Zowel voor het Noordzeekanaalgebied als voor Den Helder is het college dit aan het uitwerken en concretiseren. Hieruit volgt binnenkort een stevige propositie namens alle partijen in het Noordzeekanaalgebied. Deze zal voor het allergrootste deel gedragen moeten worden door de Rijksoverheid. Hoe concreter de plannen worden, hoe meer de bal dan bij het Rijk kan worden neergelegd om ook zijn verantwoordelijkheid op dat vlak te nemen.

1725

1730

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording. Er is behoefte aan een korte tweede termijn.

1735 *Tweede termijn*

De heer **Klein** (CU) bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording. Het is heel goed dat GS inzetten op onderhavig plan en dat zij ook richting het Rijk hun invloed gaan aanwenden. PS zullen via de zijlijn trachten om hetzelfde te doen. Op de vraag om het SDE++-subsidietraject voor het CCS-traject uit te stellen, heeft de heer Klein niet direct een antwoord gehoord. Is dat nog een idee? De heer Klein is bang dat hij nu gedwongen wordt om een fuik in te zwemmen, terwijl er eigenlijk een paar extra maanden nodig zijn om de juiste afweging te kunnen maken.

1740

De heer **Leerink** (PvdA) merkt op dat gedeputeerde Stigter terecht aangeeft dat het belangrijk is dat het Rijk zich committeert aan de haalbaarheidsstudie. Hij zou graag andere partijen willen oproepen om in die zin ook binnen de Kamerfracties wat invloed uit te oefenen. De heer Leerink heeft begrepen dat er nog wel wat bemoedigende woorden nodig zijn. Dat gaat niet vanzelf en is iets wat de commissieleden zelf kunnen oppakken.

1745

De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun inbreng in tweede termijn. Zij geeft het woord aan gedeputeerde Stigter voor diens beantwoording.

1750

Beantwoording door gedeputeerde **Stigter** (GL):

Gedeputeerde Stigter merkt op dat het aanpassen van de SDE++ ingewikkeld ligt, omdat het gekoppeld is aan het hele begrotingsregime bij het Rijk. De termijn is al wat uitgesteld, overigens om een andere reden. Het luistert heel nauw, omdat de begroting voor volgend jaar gemaakt moet

1755

worden. Op 1 september moet de aanvraag zijn ingediend. Daar is nu alle voorbereiding op gericht en dat wordt haalbaar geacht. Vervolgens moet het Rijk nog een beschikking afgeven c.q. een besluit nemen op dat vlak, waar meer tijd voor nodig is. Dit is een van de punten waarover
1760 gedeputeerde concrete afspraken met het Rijk wil maken, namelijk dat daadwerkelijke beschikking pas plaatsvindt nadat de uitkomsten van het haalbaarheidsonderzoek er liggen en (gedeeltelijk) geaccepteerd worden. Dat is in ieders belang, want anders wordt er een besluit genomen waarover men achteraf toch kan twijfelen. Dat wil niemand. Dat is dus een belangrijke randvoorwaarde. Vervolgens moet het passen binnen de begrotingssystematiek die er nu eenmaal is en waarvoor
1765 gedeputeerde in dezen begrip heeft.

De heer Leerink (PvdA) maakte een terechte opmerking. Van de Kamerleden die gedeputeerde heeft gesproken, van links tot rechts is er veel waardering voor het voorstel van de FNV en is ook iedereen van mening dat er een haalbaarheidsonderzoek moet worden verricht. De heer Berghuis
1770 noemde het ook al.

Het punt waar nog enige discussie over is, betreft de rol die de minister en de staatssecretaris van EZK hebben. Op dit punt is nog enige hulp nodig.

1775 De **voorzitter** bedankt gedeputeerde voor diens beantwoording. Het Kamerdebat op 8 juli a.s. zal met interesse worden gevolgd.

3. Rondvraag gedeputeerde Stigter (Omgevingsdiensten NHN en OFGV)

Er zijn geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Stigter.
1780

4. Rondvraag gedeputeerde Olthof (Leefbaarheid, Gezondheid en Milieu en Omgevingsdiensten NZKG en ODJ)

Er zijn geen rondvragen aangemeld voor de portefeuille van gedeputeerde Olthof.

1785 De **voorzitter** schorst de vergadering gedurende enkele minuten.

Schorsing van 15.22 tot 15.26 uur

5. B-agenda Natuur

1790 5.a.1 Agenderingsverzoek D66 Brief van de C- naar B-agenda inzake landschapsversterking (behorende bij Westeinderscheg)

5.a.2 Natuur: Startnotitie Westeinderscheg (B-agenda NLG 21 juni 2021)

De beide agenderingsverzoeken worden gevoegd behandeld.
1795

De voorzitter geeft als eerste het woord aan de indiener van het agenderingsverzoek, te weten mevrouw Strens (D66)

Eerste termijn

1800

Mevrouw **Strens** (D66) geeft aan dat het Noord-Hollandse landschap van grote waarde is. Het is zeer divers van kilometerslange stranden, open polderlandschappen tot aan de kleurige heide en bossen in Het Gooi. Het biedt mensen een plek om te ontspannen en het geeft ruimte aan biodiversiteit. En ook de maatschappelijke waarde van het landschap is onder andere door de

1805

Vereniging Deltametropool aangetoond. De inzet van D66 is om het landschap blijvend te beschermen en te versterken. De fractie is dan ook erg blij dat het investeringsbudget thans beschikbaar is en dat het invulling geeft aan de afspraken die hierover zijn gemaakt in het coalitieakkoord. Voordat mevrouw Strens een aantal inhoudelijke zaken wil zeggen, moet haar iets van het hart. Er is ruim 10 miljoen euro beschikbaar in het fonds. Dit is een behoorlijk fors bedrag,

1810

Dat PS door middel van een korte brief hierover worden geïnformeerd en dat zij in een eerdere fase vanuit hun kaderstellende rol niet zijn meegenomen, vindt D66 toch wat mager.

Dat gezegd hebbende, benut D66 de bespreking graag om meer duidelijkheid te krijgen over de inzet van de middelen en de achtergrond bij de voorgenomen verdeling. Voorts zal de fractie graag nog wat suggesties meegeven.

1815

Waarom is er gekozen voor de 50/50-verdeling tussen de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en Noord-Holland Noord? Wat is de inhoudelijke onderbouwing voor deze verdeling van de middelen? Mevrouw Strens heeft in de afgelopen jaren in de MRA goede stappen gezien op het gebied van het Noord-Hollands landschap. Zo is bijvoorbeeld de INTENS-studie uitgevoerd. In de technische briefing werd er ook al even kort aan gerefereerd. Er is een MRA-waardenkaart opgesteld. Dat is een heel mooie topografische kaart waarop de landschappelijke waarden duidelijk zichtbaar zijn gemaakt. Voorts heeft van 2016 tot 2020 het Actieprogramma Metropolitain Landschap plaatsgevonden. Hoe zijn de resultaten en de ervaringen van deze eerdere trajecten meegenomen in de keuze voor het investeringsbudget?

1820

1825

Verstedelijking en versterking van het landschap gaan wat D66 betreft hand in hand. Juist de toenemende verstedelijking vraagt extra investeringen in het landschap en de natuur. Is er ook met die bril naar het beschikbare budget gekeken?

1830

Mevrouw **Strens** heeft nog een vraag over de middelen die nu gereserveerd zijn voor het herstel van de liniedijken. In eerdere voorstellen die hiervoor langs zijn gekomen, zijn weleens hogere bedragen genoemd dan de 2 miljoen die nu gealloceerd is. Is de verwachting van het college dat de gestelde ambitie met deze middelen gerealiseerd kan worden? De aanleg van landschappelijke elementen is natuurlijk van belang, maar om er blijvend van te kunnen genieten is juist ook het beheer van de elementen cruciaal. Is dat ook meegenomen in de middelen die nu zijn opgenomen? Wat D66 betreft is het echt een prachtig, iconisch project dat zowel het landschap als de cultuurhistorie met elkaar verbindt. De fractie zou het enorm jammer vinden als de provincie de kans niet benut om het totaal goed uit te voeren.

1835

1840

Voor Noord-Holland Noord worden rondom Schagen en het Noord-Kennemerland kansen gezien om het Bijzonder Provinciaal Landschap (BPL) te versterken. Geldt dit voor meer BPL-gebieden? De keuze om te investeren in BPL is an sich heel logisch, mede gezien de status die eraan wordt gegeven in de Omgevingsverordening. Je zou ook kunnen zeggen dat het budget enkel voor BPL beschikbaar is. Hoe is de afweging gemaakt dat het rondom Schagen en Noord-Kennemerland wel

1845

heel specifiek genoemd is en elders niet?

1850 Tot slot heeft mevrouw Strens nog twee korte vragen over de criteria die in de brief worden genoemd. Zij kwam daarin niets tegen over cofinanciering. Betekent dit dus dat projecten die in aanmerking komen gewoon een 100%-subsidie van de provincie ontvangen?

Kunnen zowel de terreinbeherende organisaties (TBO's) als ook overheden, maatschappelijke partners, inwoners of bedrijven met een goed voorstel van dit budget gebruikmaken?

1855 Mevrouw Strens heeft nog een laatste opmerking over de Westeinderscheg. D66 heeft hier vanmorgen in het BOT-overleg ook al een en ander over meegegeven. De fractie is heel blij dat er al heel goede initiatieven lopen en dat de provincie de regie op dit onderwerp pakt. Het is een groot landschappelijk element waaraan nog heel veel waarde kan worden toegevoegd. D66 is ook wel benieuwd of de Westeinderscheg als samenhangend element wordt opgenomen in de
1860 Omgevingsverordening, zodat ook vanuit het ruimtelijke spoor de samenwerking beter beschermd wordt.

Mevrouw **Koning-Hoeve** (CDA) merkt op dat bij de coalitievorming een Landschapsfonds van 10,3 miljoen euro is ingesteld. De partij staat achter het verder versterken en ontsluiten van
1865 landschappen voor recreatie. Het CDA kijkt wel kritisch mee bij de uitwerking. Thans wordt aangegeven dat het geen subsidie of fonds betreft, maar een investeringsbudget voor landschappelijke projecten. Het geld wordt voor verschillende doeleinden ingezet, zoals de versterking van het BPL en de Westeinderscheg. Een deel van het geld wordt gebruikt voor het herstel van de liniedijken, voor de beleving van het Oer-IJ. En een deel wordt gebruikt voor
1870 communicatie. Wat gaan GS en de collegepartijen nu precies doen met het BPL in relatie tot het Landschapsfonds? Hoe zien zij dat? In de BPL-gebieden wonen mensen en staan bedrijven. Het heeft die status gekregen omdat het landschap mooi is zoals het is. Het kan toch niet zo zijn dat het BPL een nieuw soort NNN wordt en dat mensen gedwongen worden om hun grond te verkopen voor omzetting naar een soort Open Luchtmuseum of natuur? Het CDA wil graag duidelijk horen
1875 dat dat niet de bedoeling is en dat ontwikkelingen voor inwoners en bedrijven mogelijk blijven. Kan dat worden meegenomen en vastgelegd?

Het CDA pleit er verder voor om een deel van het Landschapsfonds te gebruiken voor de aanleg van kleine parken in of aan de rand van (nieuwe) dorpskernen of stadskernen, zodat mensen dicht
1880 bij huis kunnen wandelen, picknicken en recreëren. Dat lijkt een mooi doel voor het geld uit het Landschapsfonds. Er zijn geen grote oppervlakten voor nodig. Dit zorgt ervoor dat mensen wandelend of op de fiets van een park kunnen genieten. Kan een deel van het investeringsbudget hiervoor worden ingezet?

1885 Mevrouw **Jellema** (PvdA) beluistert dat D66 zich afvraagt waarom er niet meer inhoudelijke inspraak is geweest over het grote budget dat met dit project gemoeid is. Met andere woorden, waarom is gekozen voor dit BPL-gebied en niet voor een ander? De Partij van de Arbeid kan zich daar wel iets bij voorstellen. Is het misschien toch een soort *management by incident* geweest? In de technische briefing van hedenmorgen werd echter ook duidelijk dat het wel een heel mooi doel dient. Was het
1890 niet de Westeinderscheg geworden, dan was het wel een ander gebied geweest. Of is dat misschien te kort door de bocht? Mevrouw Jellema hoort hierop graag een reactie van GS.

- Voorts bekruipt mevrouw Jellema het gevoel dat de Staten er ook niet te veel aan moeten toevoegen qua wensenlijst. Het gebiedsproces, en in het bijzonder de Westeinderscheg, komt haar
1895 heel complex voor. Als er nog heel veel nieuwe dingen aan worden toegevoegd, lijkt het haar nog complexer te worden. En je mag er toch van uitgaan dat de mensen die met dit gebiedsproces aan de gang gaan, de provinciale doelen heel goed in de gaten houden? GS zijn er natuurlijk ook voor om dat heel goed in de gaten te houden.
- 1900 Mevrouw Jellema onderschrijft de zaken die ook in de technische briefing zijn ingebracht door mevrouw Koning-Hoeve (CDA) en de heer Cardol (GL), te weten over de participatie. Het moet vooral een project van, door en voor de lokale bewoners zijn. Zij moeten hier ook zeker een stem in hebben.
- 1905 De heer **Roosendaal** (VVD) voegt ten aanzien van de participatie nog toe dat bij de Westeinderplassen, ondanks de inspraak, niet voor het ingewikkelde scenario maar voor het duurste scenario is gekozen. Dat is in uitvoering en het wordt heel erg mooi. Misschien kan de gedeputeerde daar meer over zeggen. De heer Roosendaal maakt zich wel zorgen over de
1910 bereikbaarheid (per fiets, te voet en zeker ook per bus). Deze is tot nu toe ongelooflijk slecht geregeld. De provincie zou hierin een rol kunnen vervullen door meer faciliterend te zijn. De heer Roosendaal complimenteert GS met het prachtige plan. Het is mooi dat er geld voor beschikbaar is gesteld. In tegenstelling tot de Recreatievisie, waarin allerlei mooie plannen voor de lange termijn staan, richt onderhavige notitie zich op de korte termijn. Als gevolg van Covid is gebleken dat recreëren dichtbij de stad heel belangrijk is. De startnotitie Westeinderscheg geeft daar echt
1915 invulling aan.
- Net als hedenmorgen pleit de heer Roosendaal er ook nu weer voor om de scheggen beter met elkaar te verbinden waarbij het plan om de liniedijken te versterken een onderdeel kan zijn. Deze liniedijken verbinden op hun beurt heel mooi de forten met elkaar. Het zou ook mooi zijn om
1920 tussen de verschillende scheggen groene verbindingen aan te brengen, zodat mensen een rondje zouden kunnen maken via de ene scheg heen en de andere scheg terug. Nieuwe woonwijken waar vooralsnog heel weinig gerecreëerd kan worden, worden aangesloten op dorpen als Aalsmeer, Uithoorn en Amstelveen.
- 1925 In antwoord op D66 hoopt de heer Roosendaal dat het onderhoud door de gemeenten gebeurt. Aanleggen is één en onderhouden is twee, maar de heer Roosendaal gaat ervan uit dat de gemeenten hier goed over hebben nagedacht toen ze hun inbreng gaven voor de plannen. Maar ook dat hoort hij graag van de gedeputeerde.
- 1930 Kortom, de heer Roosendaal hoopt dat er snel uitvoering wordt gegeven aan de onderhavige plannen en dat de Bovenlanden naar voren worden gebracht als bijzonder mooi cultuurlandschap, waar niet alleen van de natuur kan worden genoten, maar ook kan worden gerecreëerd en gewerkt. Aalsmeer is ook echt een werkgemeente en heeft een marktbijdrage geleverd aan de ontwikkeling van de sierteelt, wat op deze manier goed zichtbaar wordt.
- 1935 De heer **Cardol** (GL) refereert allereerst aan het Landschapsfonds. Hij deelt het gevoel van mevrouw Strens dat het wel iets eerder en uitgebreider in de Staten aan de orde gesteld had mogen worden.

- Dit verdient de nodige aandacht. GL kan zich over het algemeen vinden in de keuzes van GS. De heer Cardol gaat wat uitgebreider in op de Westeinderscheg. Gisteren kwam het bericht dat
- 1940 Amsterdam voor het eerst in meer dan 50 jaar bezoek lijkt te hebben gehad van een otter. De laatste waarneming dateerde van begin jaren zestig. In die tijd verhuisde de heer Cardol als een jongetje van 11 van Amsterdam-Noord naar Amsterdam-Zuid. Hij heeft veel gespeeld en gezwommen in het Amsterdamse Bos, gezeild op de Nieuwe Meer en bootjes gekeken in de sluis bij het IJsbaanpad. Toen was het al een mooi groen gebied dat op diverse plekken helaas heeft
- 1945 plaatsgemaakt voor veel woningen en bedrijven. Er is alle reden toe om er opnieuw aandacht aan te geven, want voor de lucht- en waterkwaliteit, klimaatadaptatie, ruimte voor natuur en recreatie zijn de scheggen cruciaal. De heer Cardol is blij dat ook de gedeputeerde er heel enthousiast over is en dat er thans een stap wordt gemaakt met het proces.
- 1950 De uitdaging, die ook in het BOT-overleg aan de orde werd gesteld, is de verhouding tussen natuur en recreatie. Te vaak staan beide elementen tegenover elkaar. Bij het Gaasperplasgebied is veel discussie over de bescherming van het NNN in relatie tot uitbreiding van recreatie voor de groeiende bevolking van Amsterdam-Zuidoost. Het hoeft eigenlijk geen betoog dat
- 1955 natuurbescherming in het NNN wat GroenLinks betreft altijd voorrang heeft en dat de recreatie er te gast is, mits natuur- en landschapswaarden niet worden aangetast. De heer Cardol verneemt graag of de gedeputeerde er ook zo naar kijkt.
- Bij de bespreking van de Bossenstrategie brak de heer Cardol een lans voor de verbinding van de duinen via de Haarlemmermeer met de Westeinderscheg. Hij is heel benieuwd hoe deze
- 1960 gerealiseerd kan worden. Het is in ieder geval goed dat het aandacht krijgt in het plan en ook dat de verbinding met andere scheggen, zoals die door Amstelveen naar Amstelland, in beeld is.
- De burgerparticipatie is in het BOT al even ter sprake gekomen.
- 1965 De heer Cardol heeft bij de Bossenstrategie al eerder gepleit voor het voorstel van mevrouw Koning-Hoeve (CDA) om kleine bosjes bij dorpen aan te leggen. Laatstgenoemde noemde het overigens "kleine parken". Inhoudelijk is de heer Cardol het dus volledig met haar eens. Wat hem betreft wordt er wat betreft de financiering echter vooral naar de Bossenstrategie gekeken en gaat de provincie het niet uit Landschapsfonds financieren.
- 1970 Mevrouw **De Groot** (SP) wijst op het Landschapsfonds. Als van een bepaald gebied het landschap zo mooi en de natuur zo belangrijk wordt bevonden, mag het best aan NNN worden toegevoegd. Natuur en recreatie kunnen best hand in hand gaan. Recreatie moet er alleen niet toe leiden dat de natuur verder teloorgaat, want daar is niemand bij gebaat.
- 1975 Wat betreft het geld in het Landschapsfonds kan mevrouw De Groot zich vinden in de verduidelijking. Als het geld op het ene project nog niet op is, kan er natuurlijk weer een ander projectje via het Landschapsfonds worden gefinancierd. Het geldt hoeft niet bij elk project te worden op gemaakt.
- 1980 Mevrouw De Groot refereert ook nog even aan de "parkjes" van mevrouw Koning-Hoeve (CDA). Het is vooral aan de gemeenten om deze te realiseren en te onderhouden. Parkjes zijn natuurlijk wel heel nuttig.

- 1985 In de brief over de Westeinderscheg staat een brief die mevrouw De Groot niet begrijpt, te weten: *"Deze scheg is als zodanig nog bekend en ook minder ontwikkeld als natuurlijk en recreatief gebied."* Mevrouw De Groot is derhalve, zoals gewoonlijk, een kijkje gaan nemen. Zij was nog nooit in dit stukje Noord-Holland geweest. Ze zag kleine stukjes natuur in de verte die bijna niet bereikbaar waren. De oorzaak van de onbereikbaarheid is de muur van kascomplexen, jachthavens
- 1990 en industriële complexen die stukjes natuur en het water aan het oog onttrekken. Ook staan er vele dure woningen met weinig tussenruimte, die met hun tuinen aan het water liggen. Om dit gebied voor iedereen toegankelijk te maken, wordt nog een hele kluit. Het doel is goed. De provincie wil projecten die bijdragen aan de inhoudelijke opgave van water, natuur, recreatieve verbindingen en cultuur onder de vlag van de Westeinderscheg ten uitvoer brengen. De lijst met projecten doet
- 1995 vermoeden dat er heel wat lijkt te gebeuren. Maar naar aanleiding van de bijgeleverde kaart vraagt mevrouw De Groot zich af waar er dan bereikbaar groen en water komt. Wat gaat de provincie weghalen om het groen bereikbaar maken? Gaan de kassen weg, of de jachthavens of grote huizen met hun rug naar het bos en het water? De SP vindt dat als het gebied toch toegankelijk gemaakt moet worden, dit ook moet gelden voor de mensen die geen groot huis of duur jacht bezitten.
- 2000 Mevrouw **Hoogendoorn** (CU) komt nog even terug op de bereikbaarheid, waaraan zij ook in het BOT-overleg van hedenmorgen heeft gerefereerd. Zij denkt dan in het bijzonder aan een duurzame oplossing vanaf het station in Hoofddorp, Amsterdam en wellicht ook Nieuw-Vennep. Zij denkt voorts aan de beschikbaarheid van (huur)fietsen. In het plan wordt geopperd om Schiphol erbij te
- 2005 betrekken en hun te vragen om een bijdrage te leveren aan met name het doortrekken van de fietsroutes. Dit lijkt de ChristenUnie een heel goed plan. Schiphol levert behoorlijk wat overlast met zijn laagvliegende vliegtuigen in het gebied. De luchthaven zou derhalve best een bijdrage kunnen leren.
- 2010 Om positief af te sluiten wijst mevrouw Hoogendoorn erop dat men fantastisch kan schaatsen op de Westeinderplassen en daarmee de Westeinderscheg. Indien er ijs ligt, is de achtergelegen natuur ineens wel bereikbaar. Mevrouw Hoogendoorn heeft er afgelopen winter zelf ook geschaatst en zou dit, mocht het weer het in de toekomst toelaten, van harte aanbevelen.
- 2015 De **voorzitter** bedankt de commissieleden voor hun bijdrage in eerste termijn. Zij geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor de beantwoording.
- Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
- Gedeputeerde Rommel is blij dat alle fracties zo enthousiast zijn. Zij deelt dit enthousiasme en is met verve van start gaan. Er is meermaals gewezen op het belang van participatie. Gedeputeerde
- 2020 erkent het belang. Bij de Westeinderscheg wordt derhalve samengewerkt met verschillende gemeenten, zoals Aalsmeer, Uithoorn, Amsterdam, Haarlemmermeer en Amstelveen. De provincie moet deze allemaal meekrijgen in het project.
- 2025 Dit geldt eveneens ten aanzien van de Noordkop en Noord-Kennemerland, alwaar de provincie weer andere gemeenten moet zien mee te krijgen. Richting mevrouw Strens (D66) bevestigt gedeputeerde Rommel, zoals ook als laatste punt in de brief staat, dat er sprake moet zijn van zo veel mogelijk cofinanciering (en niet enkel vanuit de gemeenten).

- 2030 Mevrouw De Groot (SP) wees in dit kader ook op een mogelijke bijdrage vanuit Schiphol. In het kader van de scheggen, waarover de commissie een presentatie heeft bijgewoond, heeft Job Cohen ooit onderzocht of partijen bereid zijn om te investeren in een bepaald gebied. Gedeputeerde Rommel is er zelf ook een voorstander van om te bekijken of bedrijven willen meedoen. Vaak willen deze echter wel iets concreets zien. De Westeinderscheg is een mooi voorbeeld van een heel
- 2035 ingewikkeld project dat niet op korte termijn af is. Het illustreert dat de provincie niet alleen de gemeenteraden moet meekrijgen, maar ook de inwoners, de bezoekers en de ondernemers. Er zit dus heel wat meer aan vast. Gedeputeerde begrijpt derhalve de kritische opmerking dat PS graag eerder meegenomen had willen worden. Zij benadrukt echter dat dit de provincie slechts een eerste stap heeft gezet. Zij heeft eerst goed onderzocht hoe het moet worden opgepakt en hoe het ook
- 2040 leeft in het MRA-landschap. Onder anderen mevrouw Strens stelde hier een vraag over. In het MRA-landschap gaat het met name over de scheggen die worden meegenomen. De 50/50-verdeling is een voorstel omdat de provincie zowel Noord-Holland Noord als het MRA wil betrekken bij het investeringsbudget. Het staat derhalve nog volledig in de kinderschoenen. Het betreft een globale verdeling, die niet in beton gegoten is. Gedeputeerde heeft een snelle realisatie voor ogen en stuurt daar ook op aan bij het team voor de Westeinderscheg. Zij ontvangt echter het
- 2045 signaal terug dat de buurt een snelle realisatie gewoonweg niet aankan. Desalniettemin hoopt gedeputeerde Rommel op korte termijn de eerste resultaten te kunnen laten zien en daar bij PS op terug te kunnen komen.
- 2050 Gedeputeerde wijst vervolgens op het "laaghangend fruit". Zij is blij met de punten die de Staten vanmorgen hebben meegegeven. GS werken heel sterk aan de bereikbaarheid. Bij de Westeinderscheg blijkt dit een lastig punt. Het is niet goed herkenbaar waar men heen moet. De verbindingen tussen alle scheggen en de gemeenten hebben de aandacht van het college. Mevrouw Hoogendoorn (CU) refereerde aan een goede bereikbaarheid via het openbaar vervoer. Ook daar
- 2055 wordt met de gemeenten hard aan gewerkt. Vanmorgen werd ook al genoemd dat de gemeenten Hoofddorp en Haarlemmermeer kijken naar een goede verbinding met het Amsterdamse Bos. Er wordt gekeken naar fietsroutes, pontverbindingen, de routestructuur en wandelpaden. Voorts is het wandelnetwerk Amstelland onlangs geopend. Het heeft dus absoluut de aandacht.
- 2060 Gedeputeerde Rommel kan de vraag over de liniedijken niet volledig beantwoorden, aangezien het niet in haar portefeuille zit. Ze heeft echter wel begrepen dat de Staten rond 1 juli a.s. hierover geïnformeerd zullen worden. Gedeputeerde Rommel is anders graag bereid om de vraag terug te koppelen aan haar collega Pels, en te bekijken of een schriftelijke beantwoording mogelijk is.
- 2065 Voorts zijn er vragen gesteld over het BPL. Gedeputeerde Rommel stelt voorop dat de regels uit de Omgevingsverordening blijven gelden. Er komt derhalve niet meer NNN bij. Dit is immers alleen mogelijk middels ontgrenzen en begrenzen. Gedeputeerde weet dat zij met dit antwoord mevrouw De Groot (SP) teleurstelt, maar het is al een hele kluif om het NNN te realiseren. Kortom, het BPL komt niet bij het NNN. Bij het BPL gaat het juist om de toegankelijkheid. Om die reden wordt ook
- 2070 gekeken naar Schagen en Noord-Kennemerland. Daar liggen heel mooie projecten die kunnen worden gerealiseerd.
- Mevrouw Koning-Hoeve (CDA) wees op de mogelijkheid voor "kleine parkjes". Gedeputeerde Rommel geeft aan dat er bij Schagen ook wordt ingezet op kleine projecten. De heer Cardol merkte op dat daarbij echter oog moet worden gehouden voor het landschap. Gedeputeerde beaamt dit.
- 2075

De provincie kijkt derhalve naar de totale visie op het landschap. Daarin kan het zijn dat ook wordt gekeken naar groene projecten.

2080 Richting mevrouw Strens (D66) merkt gedeputeerde op dat de Westeinderscheg niet als zodanig genoemd wordt in de Omgevingsverordening. Onderdelen ervan zitten wel in het BPL en in het NNN. Voorts kan gedeputeerde de heer Cardol (GL) geruststellen dat het NNN-natuurgebied als voornaamste doel wordt gezien.

2085 Met betrekking tot het onderhoud bevestigt gedeputeerde dat eerst de scheggen met elkaar verbonden zullen worden. Ook de forten hebben daarin een rol. Het onderhoud hiervan komt bij de gemeenten terecht. In geval van provinciale projecten komen zijn de kosten van het onderhoud voor de provincie terecht.

2090 De provincie heeft bij de Westeinderscheg de regie genomen en moet alle partijen in dat gebied meekrijgen. Zij is daar nu heel hard mee bezig. Gedeputeerde Rommel wil nog sneller dan PS en hoopt er heel snel bij hen op terug te komen.

2095 De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording en constateert dat er behoefte is aan een tweede termijn. Dit betekent dat er richting gedeputeerde enige coulance wat betreft de spreektijd zal worden betracht, opdat zij eventuele vragen alsnog kan beantwoorden.

Tweede termijn

2100 Mevrouw **Strens** (D66) wil mevrouw Rommel hartelijk bedanken voor haar uitgebreide en enthousiaste beantwoording. De drive om hiermee aan de slag te gaan, spat van het scherm af. Als het binnenkort weer mogelijk is, zou mevrouw Strens het heel gaaf vinden om met de commissie een kijkje te gaan nemen in de gebieden om ook te kunnen zien wat het provinciale budget in beweging zet.

2105 Mevrouw Strens vindt het fijn dat een deel van de vragen met betrekking tot het onderzoek schriftelijk wordt beantwoord. Wat D66 betreft gaat het onderhoud naar de gemeenten. De heer Roosendaal (VVD) wees hier ook op. Een en ander moet niet alleen aangelegd worden, maar het moet ook kunnen worden beheerd.

2110 De heer **Roosendaal** (VVD) bedankt gedeputeerde Rommel voor de duidelijke uitleg. Hij wil nog even reageren op de inbreng van mevrouw De Groot (SP). Zij zet een beeld neer alsof er in het gebied echt alleen maar ruimte is voor mensen met grote jachten en dure huizen. De heer Roosendaal kan mevrouw De Groot geruststellen. Hij is woonachtig in het gebied en komt er regelmatig. Er zijn heel veel 16- en 17-jarigen die met een klein bijbaantje in staat zijn om een
2115 klein bootje aan te schaffen waarmee zij kunnen gaan vissen en waarmee ze de Westeinderplassen opgaan. Overigens wordt er met behulp van het Schipholfonds een heel mooi recreatiegebied rondom de watertoren aangelegd, dat helaas niet heel goed bereikbaar is, anders dan per fiets. Er komen echt honderden jonge gezinnen en jongeren op af. Gelukkig zijn ook nog heel veel jongeren in Aalsmeer in staat om bij de zeilschool of anderszins te kunnen genieten van de
2120 Westeinder. Het betreft derhalve enorm laagdrempelige waterrecreatie. Mevrouw De Groot (SP) heeft echter een punt dat als je vanuit Amsterdam over de Bovenlanden heen wilt (of vice-versa) en

2125 wil genieten van het cultuurlandschap dat in honderden jaren gebouwd is, dat het heel moeilijk is om daar te voet of per fietst dichtbij te komen. De heer Roosendaal hoopt derhalve dat dit met onderhavige plannen zal worden opgepakt. Hij nodigt mevrouw De Groot uit om gerust een keer te komen kijken en een kopje koffie te komen drinken.

2130 Mevrouw **De Groot** (SP) neemt de uitnodiging van de heer Roosendaal graag aan. Zij komt graag een kijkje nemen, want het is haar nog niet gelukt om een intense blik op het gebied te werpen. In Jisperveld heeft men overigens ook veel ervaring jongeren en bootjes, maar dat is niet altijd heel positief. Mevrouw De Groot hoopt derhalve dat het op de Westeinder geen snelle bootjes betreft.

2135 Desalniettemin blijft de vraag van mevrouw De Groot staan hoe de provincie het water vanaf de kant voor iedereen zichtbaar gaat maken en het gebied gaat ontsluiten voor iedereen die er op de fiets of te voet naartoe komt. Mevrouw De Groot proeft dat hier nog heel weinig gelegenheid toe is. Het hoeft haars inziens niet per se per auto of brommer toegankelijk te zijn.

2140 De **voorzitter** geeft het woord aan gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording in tweede termijn. Er zijn weliswaar niet veel vragen meer gesteld, maar wellicht kan zij nog reageren op het aspect van de bereikbaarheid.

Beantwoording door gedeputeerde **Rommel** (VVD):
Gedeputeerde gaf in eerste termijn reeds aan dat de bereikbaar voor alle gemeenten in het gebied een opgave is waar goed naar gekeken moet worden. Op dit moment heeft zij het antwoord nog niet. Er is een start gemaakt. De bereikbaarheid is absoluut een belangrijk onderdeel van de
2145 Westeinderscheg. Dit geldt natuurlijk ook voor de andere gebieden waarvoor het investeringsbudget geldt. Bij Castricum is het wat gemakkelijker, bij het Oer-IJ is wat lastiger en bij Schagen is het op zijn beurt weer wat eenvoudiger omdat er reeds een openbaar vervoerverbinding aanwezig is. Gedeputeerde Rommel neemt de oproep van de SP zeker ter harte en neemt deze als support mee in de gesprekken die zij met de stuurgroep, de gemeenten en de omwonenden zal
2150 voeren. Aansluitend komt zij er bij de Staten op terug.

De **voorzitter** bedankt gedeputeerde Rommel voor haar beantwoording en rondt het agendapunt af.

6. Rondvraag gedeputeerde Rommel (Natuur, Landschap, Grond, Bodemdaling, PAS)

2155 De rondvraag van het CDA inzake de faunaschade is reeds behandeld op 7 juni jl., tijdens het eerste deel van de commissievergadering NLG, tezamen met het agenderingsverzoek van de ChristenUnie over hetzelfde onderwerp.

2160 De **voorzitter** constateert dat er geen nadere rondvragen zijn voor de portefeuille van gedeputeerde Rommel.

Sluiting

2165 De **voorzitter** wijst erop dat de commissie NLG nu driemaal een vergaderdag heeft bijgewoond, waarbij tijdens het ochtenddeel de portefeuille Leefbaarheid van gedeputeerden Olthof en Stigter waren geagendeerd en tijdens het middagdeel de portefeuilles Landbouw, Recreatie, Water en

2170 Natuur van gedeputeerden Rommel, Zaal en Loggen zijn behandeld. In de agendacommissie is afgesproken om na drie cycli te evalueren hoe de Statenleden en gedeputeerden van de commissie NLG deze agendering in de ochtend en middag hebben ervaren. Hiertoe ontvangen zij vanuit de griffie een mail met evaluatieformulier. De voorzitter verzoekt allen om de evaluatie in te vullen en voor maandag 28 juni a.s. aan de griffie te retourneren. De reacties worden door de griffie verzameld en in de agendacommissie besproken.

2175 Op 28 juni en 5 juli a.s. staat een PS-vergadering ingepland.

Op woensdag 23 juni om 19.30 uur vindt er een expertmeeting plaats over bedrijfsopvolging en jong talent in de agrarische sector.

2180 Direct na het zomerreces, op maandag 23 augustus a.s., vindt een werkbezoek vanuit de TBO's plaats. De uitnodiging hiervoor is gepubliceerd op de Statensite. Aanmelden is mogelijk tot 10 juli a.s. bij commissieadviseur Susanne Neeskens.

De eerstvolgende vergadering van de commissie NLG vindt plaats op maandag 30 augustus a.s.

2185 De **voorzitter** bedankt alle aanwezigen voor hun deelname en wenst eenieder alvast een heel fijne zomer toe. Om 16.02 uur sluit zij de vergadering.